

פליטת סופרים

כולן

פירושי פשיטנים קדמוניים על כתבי תורה עזנים

טס

מדרש חכבר ויתר

העתיקות מכתבי ידות שוטת וקצתים להיות אחד

אבי

אברהם יהוב ומנוח ד' עצי הירש בערלטנעל

מאין

שטי חדרלב לתק

c/s

B.M

510

23

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

עוף שירעו ולא ראו מארח שלא היה בעלים ובכבר פירש אותו הנאן *) למלعلا פירוש נכון) : ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ע"פ שמה שנבראו עד עבשו כטו השמים והארץ והוברים אחרים שנקרו ראייתם כמו הרוח והחישך (וישאר דבריהם) וכולם היו כן הערב והנה אעפ"כ חור להערב ואומר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד : יהי רמייע. רקיע אחר תחת השמים הנבראים ראשונה ומכאן המכון לשינוי רקייעם הם אבל שבעה רקייעים או יותר יכול להיות אבל לא ראיינו מין לרקיע : יהי רקייע. עיהא רקיע לאחר שהודיע למלאכים שהיה רקייע והוא שאליהם את והבקיע אבל יהי אור שאמרנו ישירה אור לא כתיב אחורי וייש אתazor שאינו שמים כמו העליון אלא ויהי אור) : טבימ. לפי שהוא ממש ומפטים כמו העליון על מעלה הימנו קראו אף שמות שניים במקצתם קראו קראו שמות : של מעלה היכן (ממש ומפטים כמו העליון על מעלה הימנו קראו שמות) : יקו המים. ותראה היבשת כי בימים שנבראות הארץ לא נברא קרקע יבש ללא טיט ורטש ארץ ומים מעורבב אבל ביום השלישי עזר המים מן העפר ונבראתה (ונראית) היבשת במקום אחד והמים במקום אחד : והוא לאותה. שבנן מעשה אותן כטו שעשה ליוושע טן' שבש בנבנון וכט' אילן ולהקחו במועלות אוחז : ולמעורבים. שנחassoc לבננה בכמה בחלש ניסן פסח בכמה בסין עזרות בכם, בתשרי סכונות וזהו למועדים לחשבון הלבנה אבל לא מכל וכל ולא המשמש כי אין אנו מוחשבין משעת המולד אלאמן הערב עד הערב נמנצא כי אין המועד בלא המשמש והירוח : ולימים ושנים. לחמה ובן אמר עשה יורה למועדים שימוש ידע מכוא לרוח אין מוחשבין טז' בניסן וט' בסין י' בתשרי טז' בתשרי אך מכל מקום שימוש ידע מכוא עם השמש יירע מבוא והוא עד שיקעת החמה לא יכנס המועד כי אין אנו מוחשבין לטולד מעת לעת אלא מערב עד ערב : לאותה ולמועדדים ולימים ושנים כולם בלא' וחוץ מתיבה אחרונה שבאל לפ"ר והוא על משקל ווישכני לאב לפדרה ולארון לכל ביתו וכמושלונו' : ויברא אלהים את החניניות. שבעתינו אמרין לא יתבן לפטר ויעש אל' לדברים אחרים אבל שם' ואירין יתבן לו מר' להם ברוא כי לשון בריאה (נ'ב' נופל עליהם) לפי שעשה אותם כלא כלום אבל הרברים האחרים לא היו כלל כלום כי היו או בן הרים או מן העפר או מציטם דבר הנגשה החיזיאו ולא היה כלל כלום לבך והוברו כלום לשון עשייה חרין מהתנינים שבתב בהן ויברא וחוץ כדוד שבתב בו ויוצר שלא בדין הוא כי יועש היה לו לומר : בעלכני. לא אמר הקב"ה בעלכני אלא התבונב אמר בצלם שלנו עבשו בצלמו בצלם האלחים בצלמו אינורוזה לומר דיזוקן שלו כי חס וישלים שיאמר שאורם בדורוין הקב"ה נברא כי דיזוקן הקב"ה אין לו רבינו אלא בעלמו בצלם שלו בלם רבשינו הרה הצלם שלא שאל' אותו מאחרים ואחרים נתנו לו אלא מרבר שלו הרה הצלם אלהם : אלהם. אלו המלאכים מכל

*) גנופה פון על טז עזבון ר' עז. עז. סח'רלו קה' ויקיל' יט'. נס' נזון.

פליטות בסופרים

א

פירושים מקראות בפ' בראשית לאיש אחד ושמו פלא פירושים אלה לקטוי מתרון כמה ב' של פירוש רש"י אשר היו נכתבים בארץ איטליה לפני אלפי שנים ולא נזכר שם המפרש, אך נראה שהוא היה קודם ומפני זאת מאות שנים ולא נזכר שם המפרש, והוא ר' בנימין ב"ר אברם הרואה אשר עליו אדרבר עוד נכברות אי"ח במאמרי בל"א אשר בסוף הספה. מה שהשגרתי באותה שני חזאי לבנה כוה () הוא שניינו נסחה כפי מה שראיתי ב' אחר אלה הם הפירושים :

בראות. עם דברים שהיו ראייתו וו רוח וחישך ומים ותהום של אל' מצוי בהם (להם) יצירה (יצירה אחרת) ואף מלאכים ומוקאמות ויאמר אלהים אין הלשון ניפל ויאמר אלא לאחרים : את השמים ואח הארץ. ב השמים והארץ נבראו תחלה עם הרוח והמים והחישך והתהום והמלאכים וו יצירה הותה שעה ראיינה של לילה אבל קודם לכן לא היה לא עולם ולא מים ולא יום ולא לילה ולא חישך ולא אור שאמ' היה אחד מכל אליו לא היה השמים והארץ ראשית אלא מה (היה) העולם ולא כלום : והארץ הייתה הותה והארץ כשבנראת תחלה מה הייתה שמה ומשמעות של היה בה שום דבר אלא חריבת הותה עד אשר ברא הקב"ה את היצירות והוא כמו ונטה עליה קו תור ואבני בחו שהארץ היא (היתה) בעולם אבל חריבת היא : ויאמר אלהים יהי אור. אמר הקב"ה ל מלאכים יהיו שיראה אור כי אין נופל לשון ויאמר אלא לאחרים והן הו יושבים ומצפים מתי (אם) יהיה מה שנגיד הקב"ה והיה כן ויהי אור : הגדת אמר בנימין צור מה לנו לחק על דברי האגדה ולומר שהמלאכים נבראו ביום ראשון ולשון המקרא מוכיה שכטב יום אחד ולא כתוב יום ראשון כמו שכטב יום שני יום שלישי לומר יומ' אחד שה היה ייחיד בעולמו וודר תחלה כל הבראה הייתה על יידי אמר כט' בדרכה' שטם נעשה והגנון שכחוב בלשין הראשון שהמלאכים נבראו ביום שני ואט' מהו לשון ויאמר מצינו אמרה בלשון מחשבה ויאמר ה' אל לבו : וירא אלהים את האור כי טוב. (עד עכשוו וע' הקב"ה בודאי על האור כי טוב הוא) אבל אעפ' שידעו ולא ראו כי מחד לא היה בעולם אך בודאי היה יכול לדעת אותו שהוא ראה עתודות וצופת נסחרות ורבב נליו לנני ערום שאל ננדנו והוא נלה עפיקה ומכהרא ידע מה בהחכמ' וגהורא יציר' שרא נכתוב עליו

מקום בצלם מלאכים נברא כי דיוון המלאכים ורויקן האדים שוה אבל ויבורא אלהים את הארץ הוא קדוש (אותו אלהים: שבינה הוא): זבר ונΚבנה ברא אוחם. בתקלה כלל כי בראות הארץ זבר ונΚבנה ברא אוחם הארץ והוה נבראו אבל באחרונה. מפרש איך ואיך כי נברא בתקילה הארץ ייחידי ואחר בן הפל אליהם הדרימה על הארץ וחוץ מכך חזה: ויכלן. ומילאו ובן (כל לשון) כלון דבר כליה מלא וכמושלם: ויכל אליהם כיבום השביעי. הוא כמו אך ביום הראשון תשיבו שאר: ברא אליהם העשות. ברא אותן לעשות מכין ואילך של עולם לא יבראו ולא יעשו יותר (בענין זה) כי אחר בן זומחן דשאים נבראים בהמות ונורען וזה מנצח כי חברה על מנת לעשות לעולם היהה: אלה חלדות השמים והארץ. מה שהזכיר מהחלת הטטר ועד כאן (כח שהזכיר לך עד כאן): וכל שיח השורה (הרוי פירוש אלה תולדות השמים והארץ כל מה שהזכיר לך עד כאן אבל וכל שיח השדה וגוי) אבל יציאת הדשאים שהזכיר לך ביום השלישי תריש הארץ דשא לא תחשוב אשר בעל שם עני אשר היו כי טרם שהיו בארץ עצמה שצמחו (וטרם שצמחו) לפי שלא ירד מטר ולא היה כי שיעבור את הארץ כדי שייצוא לך הוצרכו לאי שיעלה מן הארץ והשיקה את כל פניו הארץ אותו ים' ג' אחר בן יצאו דשאים: וינהחו בנערן. אבל לא היה תחולת בריתו. שם כי מוחין לנו עון נברא שאילו נברא ממש ושם היה עומר ולא היה יודע באיו טובה הבנינו הקב"ה שהיה סביר שכל העולם כן הוא אבל בראן מוחץ לנו שראה העולם משונה קוצים וברונקים ואחר בן הבנינו שם והודיעו באיו מקום מוכחים הבנינו אותו: אבל חabal. אם תרצה: וכל אשר יקרא לו הארץ. שהבאים לארם שיקרא להם שכנות מעצמו כדי שידעו להזכיר שם בעית (עד) שיצתרך להם שאילו היה הקב"ה קורא להם שמות ומלמץ לארם לא היה אדם יכול ללמדם אותן מורה והיה קשה להזכיר בדבר והמצע את הרבר בתניות לופר שבבל הברואים מדורגים וזה וזה עיר בגדר שערין לא היה לו זוג: על בן יעוז. עובד והוא ספירות משה: ביום אבל ממעז מעתן עיראים הם. שעדר עכשו לא היה בהם רעת לבוש וללבוש את עצמן אבל אין אנחנו ברי לעשות כן לפי שאנו מבונים וירಡים שיש הפריש בין עירום לבוש: לrhoה הרים. לאחר עבר הצורות הרוח מנשבו כי בצרירים כל העולם נח ושקט אבל לאחר הצורות הרוח מנשב: הרוח באחד מבני הריב"ה אמר לכלאים שהארץ היה בו רעת במוחו ובבלאים מטענו כבוד המלאים אבל הם ויטלים כדי רעת כלאים היה בו אבל רעת בהקב"ה לא היה בו: (ואני בנימין צער קבלתי הן האדים היה כאחד רעתה דלומה הרו הוא בפיויה בעילס ובמי גרט לו בכנו בן העין שאבל ובר בשבעו של קראן הארץ היה באחד מבני לדעת טוב ורע וישראל (הארם): מסרי הארץ. כאיזה שבא לידי לא בוטב ולא בגיןה: נוע ונדה. שיהא לך בפחד ובבזהול ולא

חփר על עצם ולא חשב לבטה: כל מושאי והרגני.* הבהמות וחיות אבל בני אדם לא היו עדין בעולם לרוא מהן כי אם אבוי ואמו ומהם בדוראי לא היה מפחר שין לא היו הרגן אותו אלא אמר עד עבשו היה פחרתו על כל החיות בס"ש ומוראכם וחתוכם היה על כל חי תורת הארץ וגוי ובעשו בשליל וזה הענן לא יראו מפני החיות לבן כל הרגן קון עתה נראה מי הרגן קון כלומר שם בריה לא ירגנו והוא כמו כל מכח יבוסי ונגע בכנור: שבעתים יוקם קון. דורות אנקוט איני ממן עכירה זו של הכל אבל וחוך בן אריך אפי:ukan אוט. החור לו מושא על החיות: האונה אמרתי. שהו מתרעכית עלו לפי שאלה היה משמש עמך והיה אומר להן אל תהשבו כי משנאותי אתכם אני מניה אלא כי אויש הרגן לפצעי. מה פרישו בדוראי בשארם משמש עם האשא (בעל ברחה) ע"ז פצע שפוצע אותה (ועישה לה חבורה כדי לבוא לירוי תחות תשמש הרגן) משמש עמה אבל אני אם רויי פוצע אתכם ועישה לכם חבורות כדי להשתמש (והייתי משמש) עמכם בדוראי האנשים וילדים שהייתי מוליך אני הייתה הרגן אותם כי ירלה בכיו שאני הרגן כי בדוראי התה יבוא העת שימותו כל הזרות וילכו נולם לאיגור לכה כי שבעתים יוקם קון. וגוי כלומר לו' דורות אמר הקב"ה להנקם מוקן והנה אני בדור שביעי כי כבר נולד בני שהוא שביעי لكن: שביעו קלי האוניה אבוחז. קינה הוא שהיה מוקן על עצמו כי איש אותו האיש קון הנדרגן דרומה כמו שאני הרגני אותו ולחברותי הרגן כי אני בדור שביעי וכו' דורות אמר הקב"ה שיוקם קון ולך לך אפיו יהיו בני ביתו שבעים ישבעה בולן ימונו ולך לך (ולפיכך הביר) שביעיט ושבעה לפני שהלשון נופל על לשון שבעתים: וולד בדמותו צלמוני: שהיה דומה לו מכל וכל: זה ינחמני. ושקוטרות** כי בימי היה המבול: וונח ח' כי עשה. מנצא*** כשברא אוחם אמר לו שאם לא ישמר את צוותי ימית אותו וכן כי נחמתה כי עשיתם נחמתה כי המבולתי כשהמלכתית. מנטה אליו שם לא ישמר מצותי אמת אותו כרכתי גם אתה גם מלככם:

* הפטות-הו נדפס נגנ'. נלט נגנ' ס"ה ע' ספרי זכו לגורגס טה סכנתני טס.

**) טלה זורה נעת לא חכל לפטור חופה.
(***) menace (דראהונג)

גוי אמר להם משה לישראל ואו במחחן גורם ראוים היו היותם שם יומם שנטעתם מחרוב ובאותם לארץ ברגע ליכנס לארץ ולירש מיר לא שחתאתם בתרנגולים וננוורה על אבותיהם גויה שלא ליכנס ולהניעם ארבעים שנה: (9) לא אוכל לומר לך שאחכם. לפי שה' אלהים חרבת אתכם והוניכם היום בכוכבי השמיים לרוב פטרונו וורי נתקיים גם ברכת אביכם שני' כי ברוך אביך והרבה אתה זרעך בכוכבי השמיים ואין אני אומר דבר זה מפני שעני רעה בכם שיהיא רצון' שה' אלתנו אבותיכם יוסף עלייכם וגוי אשר דבר לך לזרותכם בעפר הארץ וכחול אשר על שפת הים שהרבת יש יותר יש מעפר ומחול מן הבוכבים בלבד אמר כבר נתקיים בכם שאתה הום בכוכבי השמיים לרוב אבל אותה ברכת' שג', לו ושמתי את זרעד בעפר הארץ וכחול יהי רצון' שה' יוסף עלייכם להזרותכם אף בעפר וכחול והואיל ואתם מרובין: (10) איך אשא לבר טרכטס ומיאכטס. מה שאתה צירביס כמו שמעינו בשפתק לך תדרה שהוציאו ממצרים הוא מחלוננים על משה וכן בנשלייך וכן בצעמים למים וכן הוא אומר לא אוכל אנבי לבר לשתאות את העם כי כבד הוא מני' וריבכם. אלו הרדינ': (11) וירודעים לשיטיכם. שיוו בני השבט יודעים בהם שמות אנשי אמת שענאי בעז': (12) ישטריטים שהר עיר עמי': (13) שמו. כמו זכרו שמור: ובין גרו. לשפט אורה ונוו שהדרין מצוה: (14) שמו. מפני הגבורה מה יצוה עלי': (15) נשלחה בצדק. נר הנר עמי': (16) שמעתו. מפני הגבורה מה יצוה עלי': (17) נשלחה אנשים וגוי' וייטב הדבר וגוי' פטרונו ישבעתי בקהלם ע"פ' שלא היה צורך לדבר שהרי נבר הכתיה: (18) ראה נתן לפניך את הארץ עליה ריש נבר דבר ה' אל תירא ואל תחת משל לאדם וכו' (באן געתוקו בכ' דברי רשי' על פסוק בכ' עד ד' והאקה מכם ואח' מתחלת פירוש של פסיק' כ'): (19) ותרגנו. לשון דבורי נרנן: (20) וכבר הווה אינכם מאמינים. כלומר בדור הווה לא האמנתם בה' אלהים: (21) ההולך לפניכם בדור. שהיה בדור הווה לא האמנתם שהולך לפניכם לחור לכס מקום חנינה וחניה באש בדור: (22) אהרי היבתו את סיכון. לפי שעתיד לספר בעניין של אחר שבילו: (23) להם ישראל לשובב את ארונות ומואב ועמן באו להם כמורח עמש לנבול ארנון ובקשו מסיכון ליכנס לארץ ולא אבה בעניין שנ' ואשלח מלאים מדורבר קדיבות גוי' וכל העניין עד לא אבה סיכון עמי' והוצך לומר כאן שמשנה תורת נאסר אהרי הבותו גוי' ונם יש לומר אהרי הכותו אסר להם לישראל לשובב את ארונות דרכ' ארץ ולא אבה סיכון עיג' וידעו שבשם שונפלו אילו יפלו שלשים ואחד מלכים ומעתה קבלו ישראל תוכחותו: (24) הואיל. החחיל כפו ונגה נא הוואי': (25) דבר אלתו בחירב לאמר רב לכם וגוי' פנו וטעו לכם ובוואר גוי' מ' ר' שמו אל' (26) ראה נתני לפניכם. לשון זורו והומנה ליתן לב ולהתבונן בדבר: (27) בעט ההיא. במעשה של יתרו: (28) כאשר דבר לכם. כאשר דבר עליכם והיה זרעך בעפר הארץ גוי' ראה נתני לפניכם הבנסו באו וריש עז' :

ב

פירוש המקראות בפדיות דבריהם וראשית פרשת ואתחנן, העתקתי מתוך כ' פירוש רשי' אישר בבית אווצר הספרים של מלכות בבלין ולא נזכר שם המפרש ודומה לי שהיא הרשב' אשר פירושו בדפוס שלטנוינו נלקה בחסר ונס נתערב בו דברים של עיר אחד אשר בשם תלמידיו יכנה ואיה אביה ראות ובנייה לזה נטמוני בלא' אישר בסוף הספר.

(א) ואלה הדברים. אונקלום פתר מקרא זה כמו שפדרו בפי הכל אך לפי דרך המקרא הרבה נימנים בדבר היאך יתפס תחילת המקרא להזכיר מסעות שהחטא בהן ישראל מנטיעת מוחרב עד שעכו לקרש ברגע ובולם נפרדים מסעות ממש ואילו שנים תופל ורי והב תפוחר שם דבר ואומר לי לבני שכש שאר הנברים במקרא מקומות זה ומה שלא הוכיחו בכל הטעים לפי שלא הוצרך ובאן בא למלידנו שאלה הדברים אשר דבר משה בעבר הורדן באלו המקומות הנזכרים במקרא זה דבר להם: (2) אחד עשר יום מוחרב דרך היר שער עד קדר שברגע אין מקרא לא דברי טוביה ולא דברי נחמה אלא דברי הסופר שבtab ספר וזה למדך שבסעות מוחרב עד קדר שברגע מהלך אחד עשר יום וראוים היו בשנתינו לקרי שברגע ליכנס לארץ ולירש אותה כמו שפירוש בסמור ונבא עד קדר שברגע ואומר אליהם באותו עיר האמור וגוי' עליה ריש כאשר דבר גוי' אלא שקהלו בתרנגולים ונרטו להניעם בדור: (3) והוא בארבעים שנה כשתמו בדור אשר נשבע להם לבלתי בא אל הארץ ועמדו במקומים בא"ה הארץ דבר משה אל כל (צ'ל בני) ישראל וננו. הוכיחו שלא ישובו על עוננות אבותיהם הדאשוניים אשר מאנולשטעו את' טן יוסף ערד להניעם בדור: (4) אהרי היבתו את סיכון. לפי שעתיד לספר בעניין של אחר שבילו: (5) להם ישראל לשובב את ארונות ומואב ועמן באו להם כמורח עמש לנבול ארנון ובקשו מסיכון ליכנס לארץ ולא אבה בעניין שנ' ואשלח מלאים מדורבר קדיבות גוי' וכל העניין עד לא אבה סיכון עמי' והוצך לומר כאן שמשנה תורת נאסר אהרי הבותו גוי' ונם יש לומר אהרי הכותו אסר להם לישראל לשובב את ארונות דרכ' ארץ ולא אבה סיכון עיג' וידעו שבשם שונפלו אילו יפלו שלשים ואחד מלכים ומעתה קבלו ישראל תוכחותו: (6) הואיל. החחיל כפו ונגה נא הוואי': (7) דבר אלתו בחירב לאמר רב לכם וגוי' פנו וטעו לכם ובוואר גוי' מ' ר' שמו אל' (8) ראה נתני לפניכם. לשון זורו והומנה ליתן לב ולהתבונן בדבר: (9) בעט ההיא. במעשה של יתרו: (10) כאשר דבר לכם. כאשר דבר עליכם והיה זרעך בעפר הארץ גוי' ראה נתני לפניכם הבנסו באו וריש עז' :

גמורה מרובה במצוות : מצאתי בסדר עולם ותשבבו בקדש ימים רבים תשע עשרה שנה שנה שני' כיטום אשר ישבותם בשאר המסייעות והם היו שלשים ושצננה שנה תשע עשרה שנה מהם עשו בקדש ותשע עשרה שנה הולכים וביטרפים וחورو לקדש כמה שני' וניתם במדבר ועד כת' ונשב את הר שער ימים רבים כארם שיזעא משער העיר וסובב את כל העיר עד שבא לאוינו שער עצמו ונכנס לעיר : (ב) ונפנ' ופסע' חמדרכה. פתרונו ומשפניט ונסענו המרבה רורך יס סוף כי כאשר רבר' הא' אליו רב למס סוב את ההר הזה פנו לכט צפוניה ערד עכשוי הוי הולכים ממערב לмерוח רורך מרכז העמים כשביקש ליבכם לאין דרך ארום שזרא בדרכיה של א' הפלכו פניהם לצפון ליכנס דרך ארין אדם לא' והוא שאכר להם משה רב למס סוב פנו לכם צפונה ש齊ום להפקיד פניהם לצפונו של עולם וליכנס בגבול ארום פרדי ליכנס בדורמה של א') ואית העם נז לא אמר. פתרונו אין צרך לומר שאתם יעדמו גננדכם להלחם בכם אל תחננו כם אלא אף' מראים לכם פנים כאלו ידים מכם השמרו לכם שלא תחננו בס' (ג) עד מדרך בף רגל. אין צרך לומר לכם שם יהיו מוגנים מכם מדורך בף רגל דרישת הרגל אל תחננו בס' כי ירושה לעיש נתתי וג' ומאהדר שניתה (ע' לשנתה) להם יתקיים דברי (ד) חכמי. כמו תבטחו שכן בברכי הום קורין למכוביה כירוה : (ה) כי ח' אלהיך ברך. ככלומר מה צורך לך' לך' להם בחתם ואלהחק' ברך ויש לך נכסם. מירובים : ידע לבחק'. ככלומר ירע מה היה צורך בלכתח' במדבר וננתן לך הכל לא חסרת דבר כלומר לא הרצתת כלום ולא נחצרת מכונך כלום : (8) ונפנ' וכעbor רורך חמדרכ, מואבי כשמיאן אדם נתון את ישראל עברו בגבלו הפלכו כלפי מורה בכתהלה שאף מואב יושבנן בדורמה של ארץ ישראל והוא רוזין ליבכם לאין דרך ארין מואב זלא חינומות מואב שני' וכן אל מלך מואב שלח ולא אבתה והקיפו כל ארין מואב ובאו להם לבני עמן ברכת' אתה עונר הום את גובל מואב וקרבה מול בני עמן והם היה יושבנן בסוף הדורות של א' כלפי מורה ואך בסוף מצד סורה של א' בעניין זהה : (10) האיסיט לטעים ישבו בת. אמר לך' משה היה לישראלי אם תעליה על רוחכם להחגנותם בס' עד שלא תחננו בס' תען רעתכם על עמיס שהירושתי בעניינה : האים. שהו נרילים וחוקים מוקן שלך נקראו אימים של הרוואתאותו אוחתו אימח כשם שפערש והולך עם נדול ורב רם כעינקים ואך עט' ששם זאמים הו יושבנן במקומות שמאוב יושבנן עכשו ואך הפשחנטבו בגבורותם בענקים : (11) והמואים יקרו להם אימים. כלומר המואבים שיושבנן עבציו בעקבותם הו טפחרין מהן ואע' שהיה רופאים גבורותם ובוני חילשיט נראתי הרופאים בפניהם מואבים לפ' שרצינו שניתה להם אותה הארץ לנחלתו ובכל החתירה על מותנה שני' נתון בגנרי הוא בוגריה באלו מעורר עלי' על שנותיה לפלוני : (ג) ישבו חורומים לפנים. ואך הם היו גבוריות וזה מבני עשו שלקע עשו ישבו חורומים שהו בנוי חורום אבל ארם שביל בך ארץ עזז' רוח צדקה וו' יטלא זהה איתנה כל מותלת עליהם

ואע' כן ובני עשו יירושם וישכו תחחות ומכאן יש לכט למלוד שלא תחננו באורומים שרואר נשמד חורי שהיתה חוק מהם אם לא שהיה סיבה מאה' להשמדם ספניבני עשו ומאתר שמאתי התייה להשמד את החורי ולהשיב בני עשו אי' אתם רשותן להתגרר במ' באשר עשה לישראל לאין ירושתו אשר נהן ח' לחט' שהירוש שפניהם שבעה גוים רכים ועצומים מהם : (ג) ועברו את נחל ארנן. ובאו להט' למורחי צפוני של ארין ירושתו אהל תח' פחדון. אטטל שיצא אروم לקרטך ויט' ישראל מעליו ואל תער את מואב וקרבה מול בני עמן אל תצורת לא וזה להט' פחדך לשות עם פניך אבל היום הזה מטהך שישמעו מה שעשית לטיכון ולעוג' יחו מתחפורים פטניך כרכ' אישר שמענו איש הירושה' ג' וג' ואשר עשיהם לשני מלבי ואמרוי לטיכון ולעוג' ונשמעו ויט' לבכינו וג' : (ג') בדרך ברוך כמו טן ואדרום ואדרום שמשמעו הרגה ארום כן מהרה נלק' באלה עיבוב : (ג') כאשר עשו לי בני עשו. לא לעניין לעבור בארצם אלא לעניין מכר אוכל ומוטם : (ג') מוטם. אנסים : (ג') כל יד נחל ינוק כל עאל נחל יבוק : TABLE ארנוב (כאן געתקו רברוי ורש' עט' הפטוק עד אטוק ח') : (ג') אדרונים יקראו כלומר בשתבואה לזרון ותשמע שם יקראו לו שידון (צ'ל ערין) וגם התאמורי יקראו לו שגיד' אל תחתמה שם הפטוק לו השם אבל חרמון שמו : (ג') הנה ערשו ערש בROL. שביל בך היה גROL וכבר שלא יכולת לטובלו שום מיטה של עין כי אם של בROL : הלא היא ברכת. וזרות הבאן וריצין לירע כמה היה ארוק ובבעל כוח ולכט בני עמן ויראו פיטחו שם כמה היה ארכחה ורחבת ובמנה מבחין שאותה פטה אע' שהיא ארבה ורחבת שאר אין בה כי אם תשע אמות אורך ודר' אמות רוחב כמותיו של אותו איש עוג : (ג') תוך נחל וגובל. אי' הנחל גובל כל הנחל ועוד מעבר לשפתו כלטור עד ועד בכל' וו'ת סיכון : (ג') כנרת. מעבר הירדן המערבי היא (צ'ל היר) ונחלת בני גדר מעבר הירדן מורהי גו' וגובל גנרטום רהב הירדן ונחלת בני גדר שפתו עד גברת וו'ו' שנ' וו'ו'ן גובל הירדן ומעבר זו : אשדרת הפסנא. אשדרת לשון שפה נטו שוי' פסנה לשון נובה כטטו פנסנו ארמנותיה נבחו ארמנותיה ואוביים גנולים לאניהם שנ' וטרף' ורועל אף קדרך : (ג') ואחתן : בעט ההייא. כישנפלי' בירו טיכון וג' : (ג') גדרך. שטטרת בירוי טיכון וועג. מ' שמו'ל' אתה החילות להראות וג' מלוחמת טיכון וועג אם מצאתי חן בענין הראיין מלוחמת לא' מלוכים ולא נתקבלה הפלתו ועל כן אמר לו ה'ק' צ'ו את יהושע חוקתו ואמצחו כי היה ילחט מלוחמת לא' מלוכים : (ג') בתר הטעוב. כל ארין קדוזה ארין וריהם. וולבנין יער

בזוק בלעו^{*}: 26) רב לך. שראיתה שלחמת סיהון ועוג אל חופף דבר אל
עד לבקש מלפני שתחכבר את הירדן אבל על שביקשתה ואמרת לראות
את הארץ הטובה אם מבקש אתה לראתה 27) עליה ראש הפסגה וגוי
וחזקו ואמצחו לורו ולומר לו אל תירא ואל תחת: מ"ר שמואל 28) ונשב
בניא. שם הינו יושבים ונמצאים פושעים וצודרים לבעל פער:
(ד) ועתה ישראל. אתם יושבים ועומדים בכניסת ארץ ישראלי ותהי
זיווים לשמר החוקים והמשפטים כדי שלא תהי נדרחים עוד מלכנסם לארץ
ישראל כאשר נרחם עד עתה למגן חטאיכם כי כל האיש וגוי ד"א
ונשב בניא וגוי ער שלא נתנו לך' לעבור כל ומני חי למןנו שבנון
שלא שמעו אבותיכם את מצות ה' גנו עליהם שלא ליכנס לארץ ועתה
ישראל קחו מוסר מאבותיכם שלא יוסיף עוד להניעכם כאשר עשה
לאבותיכם היוזרו בעצמיכם את ישראל לשמע על החוקים ועל המשפטים
גוי כדי שתבואו ותרשו את הארץ שאם תסיפו לחטא לא תבואו שם
לועלם לא חסיפוי על הדבר ונוי אני אמרתי לכם בקדש עליה רשות ולא
שמעתם ועכשו אני מורהכם שלא חסיפוי על הדבר אשר אנכי מצוה
אתכם ליכנס לארץ: 8) כל איש אשר חלק אחורי בעל פער. אתם
השמד'ה' מקריך⁴⁾ ואחרת חרבכים. ואתם שהרבתקתם בה' אלהיכם שבח
אל חיים כולכם היום שלא יאריך לכם שם נזוק לפי שכחוב למטה
ויצמד ישראל לבעל פער כלומר אוויתם שנצמדו הושמו אבל אתם
שנדבקתם בה' חיים כולכם היום. 9) למדתי אתכם חוקים לעשות ולשמוד
לפי שאני אין נכנס בארץ אבל אתם באים שם לרשחה: 6) ושמרתם
ועשיתם ואמרו רק עם חכם ונבון כלומר רק אומה זו בלבד חכמה ואין
אחרת חכמה בעולם: 7) כי מי נוי נדל. נס זה דברי האומות שאמרו לך'
הם חכמים ונבונים כי מי נדי נדל איש לו אלהים קרובים לאלו שאין לך'
אומה בעולם שאם היה אלהתו קרובה אליו כל כך שהיה עוזה לו בקשותיו
בה' אלהינו לפיו שרוואים שה' אלהינו קרוב לנו וuousת. לנו כל מה שאנו
קוראים ושבקשים לו שאם יאמר לו אלהתו לעשות אף' חוקים ומשפטים
שאיינו ישרים שלא ישמע לו כל שכן שמצוות אותנו חוקים ומשפטים
צדיקים ישרים שיאמרו האומות רק עם חכם ונבון שדרבקין בה' שהוא
עוישה לך בקשותם וגם לא צוחה אותם כי אם חוקים ומשפטים צדיקים
לכך נאמר 7) וכי נדי נדל איש לו חוקים ומשפטים וגוי אשר ראו עיניך
הזה בוער באש ישן' וכל העם רואים את הקולות וגוי' ואעמעם את דברי
רצונו ללבך עם פה אל פה למען ילמהו ליראה אותה ותמונה אינכם רואים
וכיון שלא ראיתם שום תמונה מעטה כל דמות שתתעשה לדמות שCKER הוא:
(א)ונשمرחות מאר לנטשוחכם. שלא תחשו פסל תמונה כל בשם לפוי שלא
ויאיתם כל תמונה שדברתני עפכם: 16. סמל. צורה. 19) אשר חלק אוחם:

— 11 —

כלל העמים לערם ולא השגית עליהם להבדלים שלא לעוברים. ואתכם
לקח ה' אבל עלייכם הקפיד להיות לו לעם וגוי' מ"ר שמואל אשר חלק
שחילך וה' את השימוש ואת הורח ואת הכוכבים וגוי' ובראה אותם להאר
כלל העמים לנחורה נבראו ולא לאלהות, אשר חלק כמו היה הרך יחולק
אור: 22) כי אנכי מות וגוי' בולם אילו היהי בא עמכם לארץ לא היהי
צידך להזחיכם עתה אבל בום שעתם עוכרין על התורה והיהי עטנט
היהי מוכיח אתכם וכיוון שני מות בארץ וגוי' ואני עובר את הירדן
עמכם לך' צידך אני עתה להזחיכם ולהזחיכם ומורתה אני בכם פן תשכחו
את ברית ה' וגוי' אשר צורך שלא לעשות כי ה' אלהיך אש אוכלה וריבר
עמכם מטור האש כל העובר על ציוו יפרע מכני הויאל וקובלתם אלהות
ש לכם לשמר מוצטו: 24) אל קנא. כשהק' והוא שעובין אלהות שאיון
כל העולם בלו' קדי' לו' ואספנין בעז' שיאן בה פמש פקנא על לך' ליפרע
מס: 26) כי חוליך בנים וגוי' דור זה איש ראו את מעשה ה' הנודל לא
ספור מהאריך אבל כי חוליך בנים ובנין שלא ראו נסם ומלאות שעשת
לכם הקב'ת' ויעשו ספל תמנת כל העורתי בכם חזם את השפטים ואת הארץ
ו' סתי מספר מתי מעת שטפחים כל' ועברתם שם אלהים וגוי' שנרו
עליכם לעכור עז' אשר לא יאלךן ולא יריחון ולא יטשען ולא יראן
כלומר כל מה שאתה צווקים לפניו לא רואה ולא שומע ואתם עובדין להם
לאלהים אחרים לא יריחון ריח ניחוחם שלכם, וכשתראו שלא יעלו' אתכם
בעת צרככם ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת כלומר בשתכחיםו שטוב
לכם או בהיותכם עבידייו יותר מן חזם והלאה והלאה שפניות אתרי עז':
29) ובקשתם מזם את וגוי' באחרית הימים אילו היה כתוב באחריות יםיט
נשמע באחרית כלימי עולם עכשי שכתב הימים משמע הימים הנוכרים
כבר שני' לפ' מלאות לבבל שביעים שנה אפקוד אתכם כי אל וגוי' ולפי
שהוא רחום לא ירפק ולא יעבק' וודר דבר אחר כדי הוא ברית שנשבע
לאבותיך שלא יעוק: 32) כי שאל' נא למים ראשונים וגוי' הכל בקשות�:
למקעה והשימים. שאל' אם ארדע דבר זה לכל ואומות שהט מקצת השיטס
ועד קעה השיטס ומרדו פלמר על קומתו של ארם (כאן נעהך דברי
רש' מפирושו על הפסוק עד הניסת' ואח'כ' 33) ויחי. סוף פסוק כן
מנקיין: 35) אתה חראתה. דבריהם הללו: (36) והראך אשו הנדרלה ולא
לאומה אחרת ודבריו שמעות מחוק החק' ולא אומה אחרת ראותם אשר
עשה לך במצרים בפרעה ובבל עבידי' ובבל ארציו ובבל מטה שהחראות לא
ויאית כי אך לדעה כי ה' הוא וגוי' 36) וטוענתה את חוקי גוי' ולבען חריך
ימים הרי נתתי לפניכם שני דרכם הרראשון טעם תישחרון לא תאריבן
טם על הארץיהם ואם תsharpון החוקים יטיב לך' ולבני אחיך וחביריך
ויאיתם כל תמונה שדברתני עפכם: 16. סמל. צורה. 19) אשר חלק אוחם:
ואח' בפסוק לך' מהתחל פירוש רש' וחולך כאשר הוא בדרכו:

(* bosquet (ליסטיאולרכען).

תאמר מה יועל לLOT ומה יעוז לו והלא הוא עברי ואכסנאי ושבא מעבר הנهر ונתיישב כאן ואין לו עורויס לכך נאמר והוא שוכן באילוני מפרא אhero אשכלי כלומר קשו לו קשר וסיוועו וכ' מינכען 50 וע' בפירוש ר' בר אשר.

(שם ט' יג') ועבדם וענו אותם ארבע מאות שנה, והימא לא חמצא בעבורה ועינוי ארבע מאות שנה (כ'ל) ויש לומר לנו הטעם אהתנהרא באוחס כלומר ועינו אוותם בין רבם בין מועטים וד' מאות שנה בסוב על גירות (כ' ר' פוניא וע' בפענח רוא).

(שם יז' ה') ולא יקרא עוד את שםך אברם, ואם תאמר שאיש נבי אברם שנעקר שם אברם לנפריו כאמור כאן ובמי יעקב אעפ' שכחוב בו ולא יקרא עוד שםך יעקב לא נערק, השם ההוא לזרמי אלא שיש ישראל עיקר בדריש חוויל ותירץ הריד יוסף קרא דאברהם היה לו שבוי הראשון קורם שנימול הדינו לא יוכר שם גנות כלל וביעקב לא יעקר שם יעקב לנפריו שלא יתקיימו דבריו עשו הרשות שאמר הכי קראושמו יעקב וגנו ואלו לא היה קורין אותו יעקב כל היה סברים שמנמען עפי שהוא גנאי ולשון עקיבאה (פענח רוא).

(שם יט' ט') ואמירו גש הלאה. אין נש הלאה אלא לשון ריחפה וധיה כמו קרבת אליך אל התגע بي וכמו ואת האש וורה הלאה וכמו והגנאי אחכם כהלאה לרשיק שאף כאן לוט היה מתחכט לפניו על האכנים שהם אוכרים לו קרבת אליך אל התגע בנו עם אתה אוכר קרבת אלינו ושבע דברינו מה צורך לדבר זהה ולהלא לוט קרבת אליהם עופר כמו שמצוינו ויצא אליהם לוט הפתחה אלא על נורוך לשון הרוחקה הוא והורה הטורה לדבריו (כ' ערפורט וכ' מינכען ונם גלון כי' ע' בספרי וכור לאברהם עמוד 22 סי' ה').

(יט' לא') ואית אין בארץ. אמרה הבבורה לא נמצא בארץ שריצה לקחת אותנו לנשות כי יאמרו מאנשי ההפכה הן ואין ראוי להתרבר עפתן פוריש ר' דוד קמחי).

(שם כא' ב') ויהי בעת החיה. לאחר שראתה אביכך ענטקיימה הפטחו של הקביה שנאמר ואת בריתך אקס' את יצחק אשר תלך שרה למועד הוה ומזה הוא הברית זו ברית הארץ רבתיב ביום הוה ברת ה' את אברם ברות לאבד לורעך נתתי את הארץ גנו אבר' לו אלהים גוף' בבל' אשר אתה עשה שבן באה שנה ולחת ושרה בת שנה תשעים ולירה: אשר עשית עפנ' בחיותו ישב על הארץ ואלה היה נר; לאברם כל הוה ארציו לאנץ' זו תעיטה נס אתה עבדי בשחרורשת את הארץ ואני אלה נר שבבטח אני שבעש שנטקיימה הבבורה למועד הוה בן יתקיימו ובגלו שארך לורעך נתתי את הארץ הוה: ואבד אברם אני אשכע ובכחותך כל אהבה שאין בה תובחה אינה אהבה בלבד שלום שאין עמו תובחה אני שלום אבר' לו אני אשכע אבל מז' שאסיה בהבר אבד עבידי ערך

מורושים לר' יוסף קרא.

(בראשית ד' ח') ויאמר קין כי מתחילה היה ירא מפני קין מכעמו והיה נשمر ממנו ובשмар לו יתברך הלא אם תמי עת מיד ויאמר קין אל הגל אחיו שאמור לו כי הקב'ה נתרצה לו ושיב מעלייו אף ומשם ואילך חשב הבל שבעבר עתקרה ועתו ולא נשמר ממנו מלין עט (דעת וקניט).

(שם ר' כ"ג) ויאמר לפך לנשיו. כי, לך נשא ראשון שני נשאים והוא מתקומות ומתקנותיו וזה וכעתה צורתה והו עישות קולי קלות והוא אומר להן מה פשעינו מל' אדם שאון שקט בভיה לא באכלה ולא בשותה ולא בשכיבה ולא בקימה וכי הרוגתי בני אדם או חנקתי תינוקות שארען לי מה שלא אוירע אדם מעולם ועתה הגני מז בידכו כי לא אוכל לסבול ואת אבל הקדוש יפרע מיקן כי קין שחתא אמר לך ליקום בשבעתים כל שון שניקום אותן בשבעים ושבעה ובא ללמדינו שלא ירבה אדם נשים כי הוא קטטה ומריבה. (פירוש ר' יוסף בכור שור).

(שם ט' כ"ב) וודע את אשר עשה לו בנו הקטן. פי' בגען שהוא הקטן שבני בניו הנוברים למלعلا שראה את עורותיו שרווא חס מה שאון כן שם ויפת שבתוב בהם ואת ערות אביהם לא ראו ודרי בגען הוא הקטן שבבני חס רבתיב ובני חס כוש' ומערים ופוט' ובגען ובני בנים הרי בן לבנים שלך אמר בנו הקטן אעפ' דמייר בכנען כמו שם ויפת לךן חוכר נס כל עעל והגבלה ועם כל זה לא נתקלל נס בגען אבל מל' מקום לא בהבו כשם חס לא קל לפי שלא חטא כל כך בגען אבל מל' מקום לא בהבו כשם ויפת בינו שלא נפנה לכטותו מכוחם (פענח רוא).

(שם י' כ"ח) פל. שקרה שבו פלגי לפי שבומו נפלנו ימי חי בנו אדם שהתחילה ימי בניי אדם לקער כי מוס שנוולד פלגי לא בא אום לכלל שלוש מאות שנה. (דעת וקניט).

(שם יב' יא) דנה נא ידרעה. שידרנו כי ויקחו אוטך כי איש יפת מראה את וקאי אקרא דבתריה והיה כי יראו אותך ונו' (דעת וקניט).

(שם יב' יז') וינגע ה' את פרעה. תימא אמא' לא התרה בו כטו באכימלך הנך מת על האשה אם כן שונגן לסתפו מVID היה תרע שארך לאברם למה לא הנדרת לי' ויש לומד תחילתו שונגן וסועו מVID שהקב'ה נילה לו שהיתה אשת איש שדרוי אמר לאברהם הנך אשרכ' היא מנא וידע ואבד אברם שורה נילחה לו הלא ציה לה אברם שלא תניד אלא שהקב'ה ניליה לו (כ' ר' פוניא וע' בפענח רוא).

(שם יד' יג') וזה לאברהם העברי. יש ליתן טעם אמאי קראו כאן עברו ויש לומד לעדי שאמר ובסה הפליט ויגד לאברהם כי נשבה אהיו ואם

מה זה שכך מתרוצצים ויאמר ה' לה לא שטוף להטיל הם מתרוצצים אלא שהוא הוא אותן שיכנסו אחור סוכלים במעיר והם מתרוצצים וה עס זה כך בשיעצאו מטבח יפרדו ולאום מלאום יאמץ ולא יהו סוכלים וזה זה וזה רבר יעבד צער מעטה הולך ומספר היאך יתקיים הדבר הזה עד שאתה מבני ליהו נביך לאחיך (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד 44 ס' כ'). (שם כ' ה' כ') אדמוני. מגורת אדם כאשר אמר כן קרט קדמוני וכן עצמוני כלומר שנולד כאיש ואדם מלא שיר ולא נולד בתנוק אדמוני אומינו בלע' וישראל (כ' י' אשען).

(שם כ' ז' ט') וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סחטום פלשתים הקורא סבור שכאותו מקים שהיה נר עם אנימלך מלך פלשתים היה הבאות ומושנטקנאי בו סחטום ואינו כן ולא נכתב כאן אלא לשבר את האון שהרי הבאות היו בנחל נר ולפי שרוצה לומר ולך שם יצחק וייחן בנחל נר וישב שם וישב יצחק וחופר את בארות הימים אשר חפרו עבדי אביו וסתומות פלשתים אחריו מות אברם הקדמים ולימוך בגין שסתומות פלשתים שלא תהא לו בזעא בו ולא הביר בו כי היו ירו ביר עשו אהיו שעירות ויברכו כלומר דבר זה נרם לשנתברך לפני הנדר לו פשלא הכרו אף וזה נאמר לשבר את האון (כ'). אשעור ובכ' משנה קמ' ט' וע' בפרשנרטה עמוד 22).

(שם כ' ט') באיש אהוב. כי טעם הגדי בטעם העצבי (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד 48 ס' י' ו' גומ' ח').

(שם כ' י') אין זה כי אם בית אלhim. אין זה והוא מוקם כי אם בית אלhim וזה שער השמיים וזה שראיתם סולם בחלמי מוצב ארץ וואהו מען שמיים ורגה מלאי אלhim עולים ווירדים בו הוא שעולים מבית אלhim לשמיים מלמעלה ווירדים לבית אלhim — ונר ישראל הודה לו (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד כ' סימן י').

(שם כ' י') וענין לאלה ברוח. בראשה בתרן' אייא והוא לשון נוי (כ' סימן ג').

(שם כ' ט' כ') בלהה. כמו בלהה שהיתה מבהלה בשעה שלדה ולא ידעה לנין (שם).

(שם ל' י') בא נר לפיק נכתבה תיבה אחת נר כמו בנהר כי בשעתה אל שפהרטני כאיש שבנור באשת נערות (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד כ' סימן ט').

(שם ל' כ') ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף. לפי שעדרין לא יתקיימו אך ולא באשה אחרת (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד 48 ס' ט'). (שם כ' ב') ווירוצצו. מתרגמו וודחקן במו טפאה רצוצה שאלו השבטים בולס לא ביחס לצאת שורה מתירא לפי שעדרין לא ילדה כל היה מתירא בעישו שכא יכח אותה בעל ברחו והיה יעקב צעכב בשביושרין צל בסיט אריות וגילה בסיטים אחרים. ואמר אס בן לכה וה אני פתיירא יותר בעישו שיקח לי אח רחל עתירא כבר ילדה ווירהו רשות שאניה עשרה ויכנע בליךתה (כ' סימן ג').

אין כאן חסר שהרי כשהיה נר בארץ גלו עבדיך את באר המים אשר חפרתי (ע' בספרי זכר לאברהם עמוד יט ס' ט').

(שם כ' ב' י') אחר נאחו בסבך. שנקל לקחתו משים שם נאם נאמר והוא והנה איל ולא נאמר אחר נאחו בסבך היה נהא שיצרך לחור אוריו (ולא נאמר אחר נאחו בסבך היוטי אומר ומה טיבו אם ראהו והוא לא היה יכול להשיגו לכך נאחו והנה אל אחר נאחו בסבך) וכן נהנו כל הכתבים כולם על כל מלה שעתידן הבריות להלך והוא מיותר הלשון ומישר דרך לפניהם (ע' בספרי זכר לאברהם עמוד כ' ס' י' ב').

(שם כ' ד') אשר לקחני מכות אביו. מה צורך להזכיר כאן יציאתו מבית אביו אלא לפי שאמר העבר אם לא תאהה האשה לסתת אורי אל הארץ הזאת החשוב אשיב את בנק אל הארץ אישר יצאת משם השיב אברם אל תירא מרדבר וזה שאלהי השם אישר לקחני מבית אביו מארון מולדתי אני אומר לך שהוא ישלח מלאכו אתה והצלחה דרכך (אני אומר שאין רצונו שישיבبني שמה עלי בן אני אומר לך בנכואה שהוא ישלח מלאכו אתה) שתואבה האשה לסתת אהיריך ישלח בורא אל ישאיר לך שה Amar יישלח לשון בקשה שם כן עקרת הכתוב מה שאמר בענין הנה רבקה לפניך לך ותהי אישה לנו אדוניך כאשר דבר ה' ואם תאמר הא ישלח מלאכו לשון בקשה תחיה זאת לך לפוקה ולמכשול לב היכן דבר ה' אבל כשפרשו לשון נבואה ובירור הפלול לרשות דבר ה' בכאן ביזוא בדבר אתה אמר ווין עלי וואמר לך לשולו ואלהי ישראל יתן שלתן ואם תאמר יתן לשון הבא הוא ולא לשון בקשה אלא יתן הופר (ה) לעלי או הנוח כשתני למקרא ולהלך האשה לדרכה ואתכל ופניהם לא היו לה עוז פנים של זעם לא היו לה לפי שכבר הכתיב הגביה שעמיד הקב'ה ליתן את שאלתך ונס שאותה מגיע למקרא אמר לך יקים ה' דברו תוכל לפניו שנגנבה עלי שעמיד הקב'ה ליתן את שאלתך אבל אם אתה פוחר אלהו ישראל יתן לשון בקשה יש לך לחור ולשלל פנוי מה פניה של זעם לא והוא לה והלא לא עיברה עד בזומ אל ביהם הרמה וטהובן היהת יודעת שעמיד להולך וכשתני למקרא לך יקים ה' את דברו יש לשאל מה דבר שבקש אלקנית שיקמונה (כ' ערפורט).

(שם כ' ד' ס') לאלפי רבבה. ידו לעו שנישא אתה לאדם שנתבך בהר המורה בברכות דалаה שנ' ככוכבי השמיים והוא לאלפי רבבה וויש רדעך את שער אובייו והוא שאריך ורעדך את שער שנואו לך אין לידע אם כמך הוא או באשה אחרת יהי רצון שאות היא ואוthon הברכות יתקיימו אך ולא באשה אחרת (ע' ספרי זכר לאברהם עמוד 48 ס' ט'). (שם כ' ב') ווירוצצו. מתרגמו וודחקן במו טפאה רצוצה שאלו השבטים בולס לא ביחס לצאת שורה מתירא לפי שעדרין לא ילדה מתקבלין ברחם אחר בשאר האופומים שנשבילין זה את זה אף הרבה הנגד שביבוון צל בסיט אריות וגילה בסיטים אחרים. ואמר אס בן לכה וה אני פתיירא יותר בעישו שיקח לי אח רחל עתירא כבר ילדה ווירהו רשות שאניה עשרה ויכנע בליךתה (כ' סימן ג').

להעלות אותה מעל טرف שלך עד שתרצה במו שנאמר כאשר יתגה הארי
ורכפר על טרפו וקרא אחריו מלא הרועים משאותם ומרחמנם לא יהיה עד
שירותה ועליה מעצמו (בכור שור).

(שם פ' ט י"ד) ישבר חמייר גרט. ומה להזכיר בעל עצמות שככל
לסביר טורה הרבה. רובץ בין המשפטים. לאתו חמור שבילו דר על
הספר ומטעינו מוה לזה ומזה לאון לו מנזה לך ישבר בין התהומין
וכלacho עוברין עלי' והוא סובל טורה אבסנאי. וירא מנזה כי טוב.
ראה מקום מנוחתו הוא גורל נחלתו כי טוב ואת הארץ כי נעה קלה
להוציא פירותיה וט' שבמו לסובל טורה אחוריו העוברים עליו והו למס
עוכר בדבר כהה לקבל אחוריו המתאנסים אצלו (נטען נעמנים מתרך כי
משנת נ"ד).

(שםות ג' י"ב) וזה לך החאות. מוטב על מה שאמר משה טוי אנכי
כוי אלך לולמר ואני כdoi לדר אל המלכות ואפ' אם אני כדאי להה וכי
מצערין ברדיי אני להוציא את ישראל ואמר לו יתברך כי אהיה על ירך
(כי אם על ירך) כי אהיה ערך באיתו שליחות וזה לך החאות שאהיה ערך
כוי אנכי שלחתיך ומאהר שאנכי שלחיך יש לך לירע שלא אעיבך
בשליחותי מלויעך לך (ודעת זקנית).

(שם ד' י"א) מי שם פה לאדם. כלומר הפה חדש אני בורא לא
אוכל להקן את שלך אני אתקנה בשארצחה (בכור שור).

(שם ר' י"ג) שלח נא ביד חישלה. כלומר באותה יר' שאתה עתיד
לשוח ברכתי למעלה ושלחתי את ידי (כ' מינגן 25).

(שם י"ה) אשר אחר הדחיס. כשדבר משה עם פרעה דבר
ביום כשהתפסים תותחים ברוחים מלאכה בכירה והמהיה היה בלילה
בשעה שלא היו תותחים והיו מוחוריים בכור שלא יברחו לך שנה הבתoga
(כ' מינגן 28).

(שם י"ג י"ח) וחמשים. לפי שהסביר במרבר הוא גרט להט שעלו
חמשים שאלו הסיבן רוך ישוב לא היו מוחומיים להט כל מה ישערין
אל ארם שעבור מקומות לבנים ובדרתו לקנות שם מה שיצטרך אבל
כשהוא פורש למרבר ציריך למן לי כל החזוק ומקרא זה לא נכתב כי אם
לשבר את האון שלא תחמה במליחת עפלך ובמלחמת סיכון וונן ומרין
סחיבן היו להם כל' זיין שהכו אותם בחרב (כ' משנה נ' ד' וע' בספר
ובור לאברהם עמוד 374 בטור כי האטבורה).

(שם ט' ח') וברוח אפק נערכו מות. נעשו בערימה נצבע בינו נר
שנאמר והחמים להם חובה געישו גנליין ובין שאמר פרעה ארוף אשיג
אחולך שלל שהיה בתפאר אבנין עצמי לטרוח כדי ליפרע מה ופרעה
הקריב לעשות כמה שנאמר נשפת ברוחך כסבו יס נערמו הטעים וגעשו
חוומה ונבטו בנישפה ארד שנשפת ברוחך וכן דוד אופר ישב וווחו ילו.

(שם ל"א ל"ט) מינה לא הבאת אליך. שירא לך מתחון פה עכשו
לומר לך דלקתי אחריך לבקש טרופת צאנין שנטרפו על ירך וגבות
ושכולות (ע' ספרי זכרו לאברהם עמוד 66 סימן י"ד).

(שם ל"ד כ"ה) ויזי ביט השטלישי. כי בגין יטום ניטולו כולם ובוים
שהוו כולם נימולים ובוואבים באו עליהם (בכור שור). גמוקס סכנה שהרגנו אנש
המקום, וזה שמעתי מר' יוסף קרא חביבינו והנהה לו (ריש' ט').

(שם ל"ז י"ט) הלא אחיך ווועיס בשכם. לפיעו שנטירא יען
מבנה שהליך הצאן במרעה שם שעבם אשר הרגו וכורס אמר ליוסף הלא
אחיך רועים בשכם ולשם הרגו כל אנשי העיר ומתיירא אני טן יוшиб
הארון לך נא אוישליך עלייהם ותראה את שלום ואת שלום העאן
(כ' ווארעטט).

(שם ל"ז כ"ז) וביכינו את דמו. כלומר נשתבר בו אם נהרגו אותו
בומת למכור אותו ונמלא את כסנו מדרמו ממכרו וכטינו לשון כיס דמו לשון
דמים (כ' מינגן 25).

(שם ט"ה נ') ולא יכולו אחיך לענותו אותו. מאמנים ואינס מאמנים
בכבל ענו רגלו ועכשו הוא מושל בכל ארץ מצרים (דעת זקנית).

(שם ס"ה ר') גשו נא אליו. ע"פ שאמר יוסף הוציאו כל איש מעלי
נתירא להתגלות אל אחיך בסיטנים אלו כי אם בלחש לך אמר לסת
מחירא אני שלאל ישמעי והמצרים גשו נא אליו ואופר לכט דברים שתחכיהם
שאני יוסף אני יוסף אחיכם איש מברחות ואין לנו לודבר כי אם בלחש
שלא יחויקו עצבם הפעריים בגנבים ובלסטים לאחר זטן (כ' ווארעטט).
(שם מ' ז' כ"ה) ויזי יעקב. פרשה זו סתומה לפני שלא מצינו הפסק
לצאי מני לעיל מנה קל' שנה ונאן י' הרוי קמ' לך אל מתחה שלא
הפסיק בניתים (כ' מינגן 56 וע' בפענה רוא).

(שם ט"ח ז') ואקרויה שס בדרך אפרה. ידעתו שיעלה אותו תלך
בחלק בינו ננה וו' היא כבודה להיות נקבות בחלק בנה אם קברת
במערה או הימה נקבות בחלק יהודה וו' אינה כבודה שהויה הזרקה
נקברת בקבר שאיננה שלה (כ' מינגן 56).

(שם ט' ו') כי באפס הרגו איש. לא שבתחו על גבורהם אלא אף
שלטה בהם ולא נאמר בשעת אסם בלבד אלא אפיו בירצונם בשעת רצונם
עקרו ישור הפרירו יוסף שנקרה בכור שורו הדר לו מעל אבוי הא למorth
שנכל זטן אין כליחס אלא לחכם. אבל יהודה אתה ידורך אחיך שאהה
גבור ומושל ברוחך. גור אריה יהודה יש. בר' בה נאריה בחור ואעפ'
טטרף בני עלית שנ', ויאמר יהודה אל אחיך מה בצע וג' (נטען נאמנים
מתוך כי' משנה נ' ז').

(שם פ' ט') טטרף בני עליה. מעזcker ומרצונך שאין אסם ומול

(שם י"ט ב"ה) רנותינו אמרו כי אגבי ולא יהיה לך שמעיו מפני הגבורה והשאר מושה ופירש ה"ר יוסף קרא' א' ול' שהמקראות מוכחין כן דאנגי ולא יהיה לך מדברים כאלו הוא עצמו מדבר אלוהים ומלא תשא ואילך כאלו מדבר ע"י שליח דבתיב כי לא יקרה ד' ולא חביב כי לא אנקה ובתיב כי ששת ימים עשה ד' ולא כתיב עשייה וכתיב אשר ד' אלהיך נתון לך ולא כתיב איש, אני נתון לך (בכור שור).

(שם כ"ב כ"ח) מלאתך ורמוך לא אחר. שלא אחר לשא איש אמרו בן יוחה לוויה ותולד בנים ואובדור בניק תונן לי ולואה קרא מלאה לפי שבתוב בה בגטן המלה ורמוך אלו הבניט לפי שהם מודמי הרוע מאיש ומאהשה (הדר וקנית).

(שם כ"ד י"א) ויאבלו וישתו. ואבלו השלמים הכתובים למעלה (ב"י מינכערן 56).

(שם כ"ז י"ט) יהדות. ואומר אני יוסף בר שמואן שיטמן מוכח עליהם שם התקעים באוצר לך נקרוא יתודת ומקרה זה מסייענו אהל כל יצען בל יסע יתרותיו לנכח (ע' בספרי זבור לאברהם עמוד 158 זהה ב'). (שם ל' י"ג). זה וחנה. ואני יוסף בר שמואן אומר הריגלו של לשון המקרא כך הוא שהרבבר שהוא רוצה לפרש יאמר זה הרבר אשר אני מצוח והולך ומפרש כמו זה הדרבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאפר לטוב בעיניהם תהיינה לנשים וכמו זה הדרבר אשר צוה ד' לקטו ממנה וכן וה אישר תעשה אותה שלש מאות אמה ובמו זה אשר תעשה על המובה אף כאן זה יתנו ומזה היא הנtinyה בחוץ השקל (ב"י דר. ואלף חירנחים בהבנת המקרא וג' ספרי זבור ג' אברהום עמוד פ' פר' אות ו').

(שם ל' ב' א') אשר ילכו לפנוי. כל אלהות לשון רבים כמו אשר הלכו אליהם למותו לו לעם לשון לו שם כי אלהות קדושים הוא ונודע לשון רבים כמו אדוני יוסף אף כאן עשה לנו אלהים אשר ילכו ואין אתה מוצא אלא אחד שנאמר ויצו העגל הוה ומה שיפורש רבינו (ר' ריש' ט' למלה אשר ילכו לפנינו והוא מדרשו אבל לפי פשותו כל אלהות הרגל הכתובים לאמרו בלשון רבים (ב"י האמברוג ובב"י ערפפורט kali הוכרת שם ר' יוסף).

(שם לג' ה) הדר עדיך. קישה והוא כתיב ולא שתו איש עדין עליו ויש לומר לא שתו פירוש לא הסירו (פעעה רוא). הדר עדיך. אין ערי זה הכתובים שנחתנו להן מלאי השרת בשאמר ישראל נעשה ונשמע כי אוחז כתרים פרקו מעלהם מלאי חבלה בעל ברחם אל החשיטים נאים היו ובגדי חמד שלבשו בשעת מתן תורה כרכתי ויכבשו שמלותם ואותם תבשיטים צויה הקב"ה להרים מעלייה. ויתנצלו בני ישראל את ערים מהר חורב. אלו הכתובים שנפלטו מהם מלאי חבלה רכתי ויתנצלו ממשמע בעלי ברוחם (הדר וקנית).

(שם לג' ו') וקרא לא אהל מועה. שביל אותו מ' ימים שנתקפל

מים צללו בעופרת במים אדרירים שאון דרך לצלול בו דבר מפני חוקם המניעים הדבר לאן ולבאן (ב' ערפפורט).

(שם ט"ז ב"ו) לא אישים עלייך כי אני ה' רופאך. ומשבילהך והמורך בדרך זו תלך שלא תבא לידי מחלת כרופאה וזה שמו להותבו מאבל פלוני לא האכל ומשקה פלוני לא היטהה ואל תשכב בטחוב שלא חטא לוי חולי אף כאן אם שמעו תשמע בקהלו וכו' והישר בעיניו וכו' שמי במצרים על שלא שמעו מצרים כמו שנאמר מי ד' אשר אשמע בקהלו לא אישים עלייך (בכ"י ערפפורט הנוטה לא אישים עלייך כי אני ד' רופאך החומריך קורם לבן שלא תעשה דבר שיביאך לידי מחלת כמה דעת אמר נר קער ביחס נחלה וכואב אנוש והמצווה היא רפואה לאדם רכתי וכל בישרו מרפא) ואם אישים הרוי כלו הושטה כי אני ה' רופאך והוא מדרשו ושפטו אני הוא הרופא המתויר שלא לאובל דבר המתויר את דוחלה לחלו וחומר און מצות ושמור חיקם (ב' ערפפורט ונם האמברוג וע' בדעת וקנית).

(שם ט"ז ו') ערוב וזרעך כי ד' חוץ אחיך. אתם הליינוטם באבלינו לחם לשבע בשעה שארם ישב על הלחם לאכול והיא בשחרור על חרעומת ראשון ערוב בתה ד' לכט בערב בשער לאכול ודעתם כיד' חוץ אחכם פאיין מצרים ישלם לכם הרת שבחכם עברות על סר הבשר בשער שלדים ובקר בזון אכילת לחם וריאות את כבוד ד' בשמעו את תלונוניהם על שהיותם מתרעומים ט' יון מותנו באבלינו לחם לשגען שיין לכם לחם בבקר שירוד لكم את דמן הרא דבתיב ויראוبني יישרל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא ואל יעליה על לב איש ישיאמר בוקר וריאות זה גליו שיבנה לישראל שהרי מבערב נאבר ופנו אל המרוב והנה כבוד ד' נראת ושם נאמר שמעתי את תלונונם (ב' משנת נ' ד).

(שם ט"ז ל"ה) אל ארץ תשבח. הרבה הוזיך מקרא וזה לומר (ללבדנו) שלא התמה על אשר אמר ומוי איילינו בשער והלא בכל ערבי היה עולה השליו ותכם המתנה ומה הוצרך להם לבבות על בשער התהאה לפיך קדם ולמד שהשלוי לא היה כי אם לפיק שעיה אלו נאמר אל ארץ נישבת ולא נאמר אל ארין כנען הדוי אומר אף ארץ וסיכון אין נישבת מתחלה (וכחורת) והבטח לך נאמר עד בואם אל (קצתה) ארץ כנען כלומר ארין נישבת שאמרתי לכם לא ארין סיכון ועוג שאמרתי להם לא אלין כנען (ב' מינכערן 252 ע' בהדר וקנית ובפינח רוא).

(שם י' י"א) וגביר ישראל. לפי הפשט הוא בן כי מי שתופס הרגל שנקרה (* פונדון בלע"ז כל זמן שדרים אותו יש להם לסייעו סימן טוב וחתוקים למלחה אבל בשמשיאל אותו או אופרים נבר נצחו אותן וזה סימן לבר שינונו ויבורחו (ב' האלבערשטיים 16).

(* canon פאנון).

(במדבר נ' י') ושותרו את כהונתך. שאפילו לום לא יקבי אל המובח ואל כל הקרש דהא רומים והם לבני כהונה (פענה רוא). (שם ד' י') ונחנו על המות. טועה היה לומר של הכלים היה תחת הכלים מרכתייב על. השיבותוי כי המות היה מצד הכלים כדרכן כל משא שנונחן המות בטבעות שבעזר הכלים מרכתייב בפרשת המשכן אבל לשון ונחנו ראיו לומר על המות ואצל לשון משה יאמר במות מרכתייב ישאוו במות ונשא בם את הישלחן מרכתייב בכחף ישאו אין לם משא אלא בכחף כלומר בדבר זה נשואין את זה (רשב'').

(שם ז' יב') ויהי המקוריב. בקרבן שנאמר בו ויהי המקוריב ביום הראשון פלוני נפל לומר בו וקרבנו כלומר ויהי המקוריב ביום הראשון פלוני וזה היה קרבנו אבל בקרבן השאר שאין כתוב בו ויהי המקוריב אין נפל לומר אחריו וקרבנו שאין כתוב בו אלא הקוריב פלוני קרבנו קערת כספ' שכחוב אחריו מסוב על הקוריב והוא במו' שאומר הקוריב קרבנו ובכולם (כ' ערךortex א' וכ' משנה נ').

(שם י' ח') אשר לא יקרב איש ור אשר לא מורה אהרן הוא. שביא ויערער על הכהונה. באשר דבר ר' ביד משה לו. על אהרן ועל ויעו שלא יכנס עוד אחר בנדולת תחתיו והיקן דבר והור הקרב יומת ולא יהיה בקרחה שיערער על הכהונה. ולא יהיה כקרחה. כדי שלא יהי בקרחה. כאשר דבר ה' בדור משה לו. כמו עליו שנברתה לו לאהרן ולורע' אחריו ביתות כהונת עולם שלא ירא ביריה הלוקה עליו שיבא ליטול הכהונה שלא יליה כשם שלקה קrho ועדתו כך פרושתי אני המעתיק יוספ' בר' שמעון ותורה רבינו שלמה לדבורי ואלאך מקור הבחובים כי רוב קינצי המלון באס לחותם על תחלת הדיבור ליתן טעם בתחלת הדיבור אף על פי שרוחוקים מן הדיבור שנים ושלשה סקראות אף כאן כאשר דבר לנו' מסוב לעל מען אשר לא יקרב איש ור אשר לא מורה אהרן הוא (כ' משנה נ').

(שם י' ל' א') והיות לנו לעיניים. והיות מאור עיניינו בעזה טובח שנתה לנו שנאמר עתה שבע בקולו איעץ (כ' מינבען 50). (שם י' א' ד') ההאו האוה. שפוך להם השלוי ראשון והאפסוף אשר בקרבו התאו תאו לפי שלא היה להם שלוי וירר להם שלוי שני חוטפות ערין דף ט').

(שם י' ב' ג') אם יראו את הארץ. הרי זה מקרא מטרום כי אני כי כל האנשימים אם יראו את הארץ ובבורי ימלא את כל הארץ שלא יתחלל שמי במגפה הוחת לאמר מבתי יכולת ד' להבאים שלא אמitem פתאים כאיש אחד אלא באחרior ארבעים שנה מעתם (כ' לירין ע' בספרי גבור לאברהם שם במקומו).

משה על ישראל למעלה ברקיע ולא היה יושב כי אם באهل מועד הנזכר כאן ולא תלך ברקיע עד המ' ימים אהרון שעלה לקבל הלוות (הוד נקנוי).

(שם לד' ט') ונחלגנו. ואני הבהירובב. יוספ' בר' שמעון אמר שאין זו בקשות (א' מוסף על מה שפיריש ר' ב' בד' ונחלגנו וכו' זו היא בקשה ונפלני וכו' ע' ש) אלא שישרע משה שאלו שלוש עשרה מרות נהוגות בחקוריש בה מירר והשתווה לפניו מוחרש השהו רעה נושא עון ופשע וחטא אם נמצאי חן בעיניך לך נא ר' בקרבנו ולא השליה כי עס קשה עורף הוא ועתידין לחתוא ולכשיחטאו אתה תהיה סולח לעונינו ולהחטאינו שנקראת גושא עון ופשע וחטאנו וכו' אבל אם שליח הולך עמנוא אין מרת הרין נתנת שיכנסו לארץ עולמית לפי שאינו רשאי לטולח אלא עישה שליחותו כמה שנאמר כי לא ישא פשעכם כי שמי בקרבי וע' בספריו וכן לאברהם עמור 176 אמר ח').

(ויקרא י' א' מ' ג') ואני יוספ' בר' שמעון אומר אני אל חטמאו בהם לפי שבלך חמורה טמאו שאם אתם אוכלים ונטמאתם בס' שלא האמר טמא עצמן יש בהן ואילו טמאין ומטמאין אבל תורה מטהמא אחרים אבל החוץ נומר ונטמאתם בס' כי יש דברים שניין (טהורות) מלטמא אחרים ואילו טמא עצמן יש בהן ואילו טמאיין ומטמאיין אחרים והקרשות והוירטם קדושים כי קדוש אני וקוושתי רבה כלך שעאני מקדש הרכבים כי אתה למך גמו כן אל חטמאו בהם שבלך טמאה יש בהן שאם חטמאו בהם ונטמאתם בס' (כ' ערךortex א').

(שם ט' ז' ט') ואני יוספ' בר' שמעון אומר אני וכן יעשה לאוזה מועד בשם שכפר לפני ולפנים כן יכפר באهل מועד בהיכל שיזה מן הרם על הפרכת בשם שהזה בפנים ויתכפר להם על האל מועד השוכן אם בחוק טפואחים שנגרמו לאهل מועד ששורי אוחים בתוכו טומאות שנכנסו לו טמאים והזה להם לפירוש שלא יהא אורח מועד השורי אוחים בתוכו טמאות (כ' ערךortex א' וט' מינבען נ').

(שם י' ז' ד') רם יוחשב לאיש ההוא. הוא (נתוב למעלה כהן) המקוריב את עולת איש או הבעלים בשעת וריקת דםם שהוא שיפיכ הרם לאכלו חוץ לימנו ררי הוא בנותך כך שמעתי בשם ר' אלעוז הגובל (כ' משנה נ').

(שם כ' ז' מ' ז') ואני יוספ' בר' שמעון אומר יען במשפטיו מואס ובעין את חוקותי נעלת נפשם כך דרך כל הקריאה כל מקום שאיתה מואס שמותם של שני דברים זה אצל זה אלה מוצאים בצדדים פירוש של שניהם על ראשון ואחרון כמו חרב לה' מלאה דם הורשנה מחלב ולא פירש מאייה דם נתמלה ואמיה חלב הורשנה הילך פירוש בצדיו מרים ועתודים נתמלה ומחלב כלות אלים הורשנה (כ' ערךortex וכ' הירונאים בהבנת המקרא).

(שם ט' ז') ויקח קרח בן יצהר וכו', נשים ורותן וגנו' (כ').
אראוואול).

(שם י"ח ל'ב) לא חישאו עליו חטא בחרםכם את הלבבו
משתפרשו ממנה מנה הטבול בו מכאן ואילך לא תהיינו נושאים חטא עליו
שלא האבלו פירות טבלים ואת קרש בני ישראל לא החללו ולא תמותו
ואני מוחרכם על כך بعد שהם טבלים (כ"י ערפורט א').

(שם כ"ב ט') מי דאנשיס האלה עמק. כך הילך והמליצה כשביאו
לתפות את האדים מתק רבריו הוא שואלו מה זה כדי שיישיבנו ומתק
השובתו נכס עמו בדרכו ואומר מה בדעתו על אותו הדבר שבר אתה
מצוא ביתרו יששאל למשה מודע אתה יוישב לבך שדבר זה אתה יוישב
לבך לדון יהידי גורם שבל העם נגב עלך מן בקר עד ערב שאין אחד
טרם נפץ לביתו לפי שאין געשה בו רינו וכל זה היה שואלו כדי לפתוח
לו פה תהונה לשיבו כי יבוא אליו העם וגנו' כי היה להם דבר ונוי
ויתפסחו מתק רבריו ויאמר נבל תبول גם העם הזה שלא תוכל עשו
לבך שמתוך שאתה אין את כלום אין משפט בולם נעשה אלא המתבקש
חילה הוא נשפט ובילם מצפין ועמדין מבקר עד ערב אלא שם בקהל
אייעזר היה אתה לעם מל האלים היה אתה למך מן הקב"ה את הרינויים
לעם לזרק העם לדון את העם והגנתה אתה את הדברים אל האלים היה
נשאל ממנה מה משפט בדברך וזה אח"ב והזהרת אהדים היה מוסר להם
הרינויים שקבלת פפי-הגבורה שיהיו יודען לשפטם משפט אמת ומיטסמו
לhrs הרינויים תחוה בהם מי הגנן לדבר ושפט עליהם שדי אלפיים ושפטו
את העם בכל עת שיהיה להם רדי ולא יהיו מצפים ועמדין מבקר עד
ערב ונם כל העם הנגב עליך עכשוו משורתה לערבית על מקומו שתקנת
לו אל שרי האלפים יבוא בישולם בבבל שעעה שירצה ולא יצטרך להמתין
עליך כיוצא בו אומר בקן אי הכל אחיך כדי לכנות עמי בדרכים ולהתופט
מתק מעשייך ודוכותיה וקריא ר' אלהים אל האדים ויאמר לו איכה וכי
תעליה על דורך פי שנאמר בו אם יסתה איש במשפטים ואני לא אראו
שהזה יוכל לחתכמה כפנוי אלא להזפסו מתק רבריו נכס עמו לדבר
כיוצא כי במשה ויאמר ר' אליו מוה לא להזפסו מתק רבריו מטה ויאמר מה
ארצץ ביווגצא בו כאשר יאמרו אלקין בני ערך לא אמר הלא הניד לנו מה
אללה לך דבר אליהם בהאבר אני ר' הנה אני ליקח וגנו' כיוצא בו בהני שאל
נא את הבנים וגנו' שיכל הפרשה בוליה בשישאלם אם יגע טבא איש בכל
אללה היטמא ויאברו טבא וישיבם בן העם הזה וגנו' ובן בחוקיה הוא אומר
מה אכברו האנשים האלה ובאן ובעאו אלקין ומה ראו בכוקך כדי שיאמר
כל איש בביתי ראו וגנו' ויתפסם בדברך וזה אף בגין כדי שיאמר בלאן
צפוי שלח אליו לקל ולשיבנו לא תלך ולא תקלל (כ"י היירונחים בהבנת
הברא וב' ערפורט א').

ונם כ"ג ז') בן ארם נהנני. בתיב ויעלהו במעות בעל לראות משפט

קצת העם כיון שראמ אמר לשוא הספני וההמן ארם מקומי מתרוי קרם
לאדר יעקב ולעת ישראל מה אكب לא קבה אל וגנו' כי מරאש צורים
אראונו ממקום גבוח שanoi עבישו רואה אותו ומגבוח שעהלני בלק לראותו
שם אני מסתכל בו הן עם לברך ישכון בטח הוא שכון אין קלתי
טועלת להם אין בודך אלא לשון בטח ברכתי ויישכון ישראל בטח בודך
(כ"י היינרהיים וכ' ערפורט א' בלי הוכרת השם אך בלתי ספק שייך
הפורש לר' יוסף).

(שם כ"ג כ"א) לא הבית און. און וועל לשון עבריה כמו שנאמר
תראיין און וועל התביס שני דברים הללו אין גוונים בכית יעקב לא הבית
לא ראה בהן הקב"ה און או עמל כי אין בהם ולשון בניו הוא
כשהאדם נקי אומרים עליו הבריאות אין בריה יכול להאות בפזוני שום
רופיע לפיקד ר' אלהי עמו ותרועת מלך בו ריעות מלכו של עולם בינו
כמו ריע רוד וגנו' (כ"י ערפורט א' וכ"י היינרהיים).

(שם כ"ג כ"ב) כי לא נחש ביעקב. אינם צדיכים לנחש וקסם מה
פעל אל שיהה צריך לשאול למתוחים זקנים כישאר האומות לפני שדר'
אליהו עמו ותרועת מלך בו. בעת בכוא העת שעריכים לו יאטך יעקב
ולישראל מה פעל אל מה שעשתה להיות בדרכך זה כי הוא בכובוזו שורה
שכינתו בינוים ומגדור להם מה שעריך להם (כ"י ערפורט א' וכ"י היינרהיים
בלוי הוכרת שם ר' יוסף).

(שם כ"ד י"ד) לך אייעץ. רשי' פירוש מקרא קוצר ואני יוסף בר
שמעון אומר אינו מקרא קצר כי לשון אייעץ לשון גלוי און הוא שכל
דבר שנאמר בלשון לחש נופל בו לשון עינה ורבך הכתוב בחווה לשון
בני אדם כשאדם רוזה למסור סוד מכוסה לחבירו דבר שאנו רוזה שידיעו
בו. רבבים הוא אומר לך אייעץ עט' שאינו עיטה (כ"י היינרהיים וכ' ערפורט א').

(שם כ"ג כ') ונחתח מהטורך עליו וכו' למען ישמעו וכו'. ואני יוסף בר'
שמעון אומר אני היה לו למקרא לומר למען יראו כל ערת בני ישראל
אבל לפי משפטו של מקרא ולפי פשטו ונחת מהטורך עליו שתשבח
אותו לעיניהם שזרחה עליו רוח הקורש' כתו למען ישמעו כל ערת בני
ישראל שאתה משנהו ויהיו נשמעין לך גנס וצווית אותו לעיניהם שפירוש
רבינו אדרר המירוש שצווית אותו על ישראל אומר אני שיעיזו עלbor לפני
העם ולהנחים את הארץ וציוו חוק ואם וכן הוא מפוזר בסקים אחר
זו את יתישע וחוקחו ואמצחו כי הוא יעבדך וגנו' (כ"י היינרהיים וכ"י
ערפורט א' גנס כ"י האמנורגן).

(דברים י"ד א') בנם אתם לך אלתיכם. ואם מת אביכם אין לכם
להחנוך ולעשות קrhoה ולהצעער יותר מרדי כי איןכם יתומים בך שhortי
יש לכם אב גודל חי וקיים יתרברך שמך אבל גנו' שמת אביו אין לך אב
שיזבל לטסייע בעת הצוקך כי אבוי הנשادر לו של עז ואמו של אבן

בכורה אשר לו יותר מאותו כי סבה הותה מאת ד' להסירה מרואן ולחתה לו (פענה רוא).

(שם ל"ג כ"ה) וכמייך דבאה. כפו דבאה גם שטלה שלמה כבש כשב כלומר התנוס זקנת הימים שאדם דאג בהם בולומר כי אש הבתירות מן הוקנה על ידו שמן שעדר בארץ ר' חנינא שמן סיימני אמר פילדותי עמד לי בוקנותי טرك קמא דוחלין (כ"ז מינכען 60 וענ' בפענה רוא).

ה

פירושים על פסוקים אחרים.

ר' יצחק הנר.

(בראשית ט' ג') ויברך אלהים את יום החשבי וכו' לשעות אבל סכאנ ואילך יעשנו זה את זה ויחו פריט ורבים (כ"ז מינכען 28).

(שם מ"ח י"ח) עשר אחרונות נושאות. מה שלח' יוסוף עשר אחרונות בשבייל לעמלה אפרנו סחרו וועל אל אבי השב לשלוח עשר אחרונות לפני החתורים וירוצו אחריהם נטהרה לשם (כ"ז ערופרט א').

(שותות ד' י"א) או מי ישום אלם. כננד מי שם פה לאדם או חרש כננד פסק. שיד בין נבי עין בין נבי און פקו אונים ולא תשמע (ככר שור).

ר' יצחק קרא. (פירושיו מצאתי בכ"ז וארכטט).

(בראשית כ' ז') השב אשת האיש כי נביא הוא. כמו ניב שפטים כלומר איש דברים ובעל תפילות ויתפלל בעדר.

(שם כ' י"ב) וגם אכנה אהותי היא. אמת דברותי שהיתה בת תרן אחוי ובני בנים והרי הם בננים כלומר אהותי היא כאילו היה בת תרת אבוי אך לא בת אמי אך אינה אהותי כל כך שלא יצאת מבעטן אמי ולטיפק זהה לי לאשה שלא נסורה על.

(שם כ' ט") ולשרה אמר הנה נהחי אלף כסף לאחיך. לאו זה אשר אמרת אחוי הוא אברומ בעליך וכן היה דרכם לחת מנות לקרכבי הכליה וכן מצינו באלייעור ומגדנות נתן לאחיה ולאמתה. הנה הוא לך כסות עינים אין אתה כי אם ענוה זו אלא אם אשער אתקר לקרות בעליך אחוי כי יורעים הם שהוא אחיך. ונכחחה כלומר ואת כל שאות אומרת לכל אחוי היא נוכחת בדבר וזה תוכית את עצך מעט לא באתי למבחן על ידי רבר וזה שאמרת שהוא אחיך ואני דיטתי כן.

(שם כ' א') צחוק עשה לי אלהים. פלא עשה לי לפס' שבבל השוווק מכל לבו מספלייא מדבר אחד שהוא רואה או שמסטרן לא. כל השוווקצח לו ויתפלא לאמר מי האמן להרין זקנה כוות ועם אברומ אישיא לא

בדתיכב אומרים לעצם אבא אתה ולאבן את יהתני עליהם לבכות ולהתגונדך ולקרח ולהוציא עיניהם (כ"ז בדור שור וע"ג בפענה רוא בשם נ"ז).

(שם כ"א כ"ג) כי קללה אלהים תלוי. מה שעשה עכירה שקלל השם, כבר נטל שבריו ועונשו שהרי תלוי אותו ולכך לא תלין נבלתו (כ"ז אשר היה ביד החכם שדרל ו"ל ע' בחמשתורל פסוק הג').

(שם כ"ז י"א) והנור אשר בקרבר. תימא להחדר יוסף קרא מה עין נר אצל בכוריהם וחלא בכוריהם אין נתנן אלא לכתריהם ועד אשר תביא הארץ כתיב למשמעות גרים שאין להם חלק בארץ עד שבא אצל ר' יוסט טוב ותורתו לו מודרש ברור וראיה במשמעות בכוריהם פרק אלו מביאן ולא קורין שאין יכולן לומר אישר נשבע לאבותינו לחת לנו וגדר אם לא היתה אמו טישראל מביא ואינו קרא ובשהוא מתפלל בינו לבני עצמו (קונה) אמר ר' אלהי אבות ישאל (ובשהוא מתפלל בבית הבנסת יאמר ר' אלהי אבותיכם) ואם היהת אמו מיישראל אמר ר' אלהינו ואלהי אבותינו ואמר ר' אבוחו בשם ר' יוחורה נר עצמו מביא ואלהי אבותינו ורשותי על חזא טונה (בגמרא דאי) שהוא תלמוד ירושלמי תני ר' אבוחו בשם ר' יוחורה נר עצמו מביא ואלהי אבותינו ורשותי גוים נתחרך לשערם היהת אב לארם מכאן ואילך אב לכל הנשים וכו' (העת זקנים וכן בהדר זקנים בלי הוכרת שם ר' יוסף).

(שם כ"ח ט"ח) ואין קונה. אמרו להם מצרים אם תחנוט לנו בתנוט לא נקח אותך לעכובים כי אבותינו נשענכו בהם. וכך בכל טני מכח שבعلם וכשיזרו החשבאים שאינם כלום יהיו וחובטים אותם במקס (חדר זקנים).

(שם ל"ב ג') כי שם ר' אקריא. פתרונו כי בשם ר' אני אומר דבריט הלו לפיך הבו נורל לאלהינו ושימו לבכם לכל הרברים (כ"ז ערופרט ב').

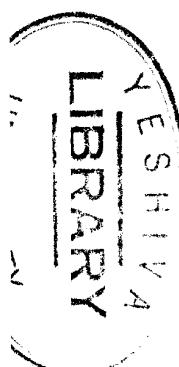
(שם ל"ב י"ז) אלהום לא ידועם. נבי הקב"ב נאמר וידעו אלהים כי ידעתו את מכאוביי אבל הם לא ידעו בצרותם ולא ערו להם (רעה זקנים והדר זקנים).

(שם ל"ב ג') באשד מות אהרן אחיך. על אשר מרitem אף אתה עלה ומת בהדר באותו עון (כ"ז משנת נ"ד).

(שם ל"ג א') איש האלים. שלטיפך כתוב איש האלים לומר שלל פי הקב"ה ברכם (רעה זקנים והדר זקנים וכן בדור שור בשם ר' יוסף קרא).

(שם ל"ג י"ב) חופף עליו כל היום. בשביילו בטה שבית עולם נבנה בחלקו הוא משרה שכינתו בעליום ועל דרך עיני ולבוי שם כל הימים שאפלו בחורבנה השבינה שם מה שאין בנוב וגבעון (פענה רוא).

(שם ל"ג י"ז) בדור שורי הדר לו. פירוש הדר לו היתרין של

ישראל את מצדים מות על שענת הים והלא-על שענת הום לא מדו אלא ישראל שיצאו מן הים והוא על שענת ראו' ישראל את צירמת מ-הים ובמים אדריהם וכן כי גחלם אתה חותח על ראשו ולמעליה נאמר אם רעב שנאך האכילהו לחט ולטה אני מניך כן לפי שנחלים אשר על ראשו אתה הורתה ושיתוג ומיטר בענ' הראשו בראשו כי הוא שנאך ואתה טאבלו ודוגמתו ויטע בעין תקוטו ולהלא נאמר כי יש לעין תקוטה אללה תקוטה שהזיהה מען ויטע וכן ויטע' בדורו מה ענן השלה אצל יות אלא בתהו שהותה בות רענן ויטלך וכן ותחותם כן סוכו סוכו שהיה כגון ויתרומם ותרבה באילו.

(שפטו יט' ב"ד) ויאמר אליו ר' לך לך ועלית אתה ואחרן עמל' הבדיקות והגנס אל יחרטו לעלה. למה שגה הכתוב זאת הלא כניד הוהיר בעס החטמו לבט' עליות ברור וגום בפקום אחד ואחר ר' אל פישה רד העוד בכם ובו' גם הבדיקות הנגישים וכו' אלא אהין הוה בבל' האותיות כמו שאור הבדיקות ובשאmr הקב"ה באהדרית ועלית איזה ואחרן אמר נסבורים יהו הבדיקות שהזיהה להם רשות לעליות מקצת וחזר עם משה כמו שהראשית לאחרן לך נאמר ועלית אתה ואחרן עטך אבל הבדיקות והגנס אל יחרטו לעלות כלל.

(שם לח' ח') בມיאות הוצאות. כלטר עשה את הביר נחשות ואת גנו, בראיות הוצאות אשר צבאו פצח אוול מועד במקום שיבולות הנשים לראותו נדי שיראו אותו הנשים ותהיו ראיות לפיו שיטות ממנה הסותות וכן שמו משה מתחת אהל מער במראות הוצאות.

ר' גבריאל.

(ויקרא יג' ד') ואני המעתיק נראה לי שלכך נסתפק המורה (א"א קאי על מה שהודה ר"ש) על פ██וק ועומק אין כוואה ואמר לא ידעתני פירושו' לפי שאמר את בחורת לבנה היא וה לא יכול להגיד שאן מראה עטוק כבראה תהה עמווק' מן הצל והבותו אומר ועומק אין מראה מן העור ולבי אומר לי ישעון הנגע פעיר הבשר תלוי בשער הלבן שעדר הלבן בסיני לחעטן לבוניות הבחרות ובך פשטו של פקרא והאשין וראה החזן את הנגע בעור הבשר ושיער הנגע העך לבן ולפיכך שהפוך השער ללבן שזה קודט לבן נחרה כיראה העין. יעכט פניר בשורו ופתקן השני ואס בהריה לבנה היא בעור פטשו' ושייניה לא רעך לבן ועומק אין מראה בין העור ותזה ההא לבנה הבחרות לפי שיטחה לא הרעך לבן ולא היה בת לבוניות כלך שיבוד הבן יטהחו עטוק' בין העור כך נאל נבריאל לפי עניות דעתך ותזה ההא לבנה הבחרות לפי שיטחה לא הרעך בין העור.

(במדרב' לב' מ"ב) אין נביאי' יטב' עטוק' פטיש של הרב ר' גבריאל בר נקי שחק אללו (קאי גע רבבי ר' יוסט' ס"ט) כי לדרכו למלה תן ופין יאמץ לה בוינו לפי שיטחה ואס' לא איזה איזה עטוק' עטוק' ויאמר לה

הזה מאמן לבשרה זו כי מל' לאברהם. הניקה בניס שרה בנווה העולם כשנולד לו בן לאורו הולבן וمبשרין את האב והוא שאמיר ירמיה ארול החיש אישר בשר וכו' ילך בן וכבר אף כאן כך אסירה שרה מיה מכבש לאברהם הניקה בניס שרה וננו' ולהרתי בן לונמי והלא לא היה מאמן לדבריו ככלטן אילו היה מבשרין לו בשורה ולא היה היה מאמן (שם ב"א י"ד) והגן ותחע' לפיו ישנאמר ויכלו' הטעים שלא תאמיר למה לא נתן לה אברהם כי שיטה בדרך ושתיות וגער לבק' נאמר ותלה' ותהע להניד לך כי לואו ותעה בריך לא היה היה הטעים כלם.

(שם ב"א י"ז) באשר הוא שם. במקום שהוא שם שמע הקב"ה את קולו והנה הוא חי במקומו.

ר' מונזו מעריש (פירושי מצאת ב"ב' וארם).

(בראשית ב"א י"ז) באשר הוא שם. כי שמע אלהים את קול הנער באשר הוא שם עמע' את קולו' שהוה בוכה בשליל מים שמע את קולו' ושם יתנו סיט' לשות.

(שם כ"ה י"ב) עלים וירדים. לפי הפשט הכתוב ישר מחוקה בתחילת עלים ואחר כך ירדים שמדובר אשדר לן יעקב הוא דר המוריה אשר שכינה תדריה שע' ודרתו של' מקום הוא ואילו נאמר ירדים ועולים לא היה לעקב לומר אין זה כי אם בית אליהם וזה שער השם שהבא מון השם במקום מן השם יש לו לירד והעליה כמו כן יש להם עלות שמקומם ישכנתם באך כאשר ראה יעקב שעוזרים בארץ שעולים למעלת ולא נישאים שם בשמיים אלא ירדים אמר אין ביהם לטעלת שרוואה אני שיירדים ותודים במקום הזה ואין וזה המקום כי אם בית אלהים וזה הסולם אשר פה נצטב שעדר השם שבסולם וזה אני רואה אותם עולים למעלת.

(שם לח' ה') ותקרה. לפי הפשט רוכם היה שהאיש קרא פעם אחת השם והאשה פעם אחרה לשני ו בשלשה בניי יהורה אלה נאמר בראיון ויקרא שבו עיר יהודה קרא בן ובשני נאמר ותקרה שהאשה קראה שמו אונן בשבא לשלישי נאמר ותקרה שמו שללה והיה לו ליהודה לקרות לו השם לך נאמר והו נכוב בלהודה אותו שאליו היה לשם כשלידה היה הוא קרא ולא האשה ושלא יפלא למה לא קרא השם כתוב שלא היה שם כשלידה.

(שם מ"ב ט') מרגלים אותם. שלכך חסדר שיחו מרגלים שלא באו ביהר אלא ביהר הហאים אחד כאן ואחר כאן כדרך מרגלים שמתפזרים על העיר אשר רוצים לרגל.

(שם מ"ז ל"א) ושתתוו ישראל על ראש המטה. לא השתתחוו על ראש המטה לפי הפשט כי על ראש המטה היה ישב אל' ישראל שהיה על ראש המטה ווישתחוו על איש גשבע לו יוסף על קד' ודוגמתו וירא

בונו כלמר אל תאמרי כך כי איש השובה את ולבנות לה בית כמו לא שורי אמרו חכמים לבנות ולא בנותה בגין המפקנה.

(שופטים ט' ט') ואומר אני נבריאל שהוא (ר' תיבת והאלצ'ה) לשון ארמי לשום שלם לטרום (איוב ה' יא מטול לשואה מכבי אולצנא לרומה לשוד ולכון (שם פסוק כ") הירגム לחבל סיכון ואלולין וכן ואלצ'ה הריעבתו בתשיש ועוד נראה והאלצ'ה מן ויאצל מן הרוח הפרישתו וריהקתו ממנה.

(שם כ' י') ואומר אני נבריאל שלא העכירות לפני החץ כמו שעשו לבנות מדין לפי שעיל החץ בחוב לרצון ולא לפרוענות לישראל וכן ראייתי בגיןה.

(שמעאל א' ט' ה') ואני נבריאל אומר וירב בנהל כמו ויארב נעשה אורב בנחל והוא מהיות הדמיותאות כמו לא יהל שם ערבי הוא כמו לא יהל וכן אני אומר וניש שאל כמו ויפנש והתרגוט מוכיח וערע.

(מלכים א' ו') ואני המשתק שמעתי מרבי ר' משה ואותו ילדה אחרי אבשלום לפיקך היה מתגנש אשימים נבדל שפהיה מלך. (שם ו' ד') ואני שמעתי מורה ר' משה שקובים אטומים חלונות של זוכיות.

פירוש רש"ג עם העתק מהחברה סדרה.

דברי הר"ר שלמה בן גבורי הספרדי וצל על פסוק וארא אל אמרם עד לא נודעת להם רע כי פירוש זה הפטוק הוא כי מצאנו כי אמר הב"ה לאבותינו אני ר' כגון שאמר לאברהם אני ר' אשר הזחאתך פאו כshedim וכדרכו לו וזה יקשה לרבי סעדיה שפי לא נודעת כמו לא הודיעתי כי שמי ר' אלא לך ובוואי אמר להם לך אבל לא נראה להם עם והרבבו בגבורו כל כי לא המציא בכל החזרה בילה וויא ר' ואומר עמו אני ר' אלא ברוב כל וויא ר' התמצא עמו אני ר' אל שדי אבל למשה רבנו עת היה הכבור נואה ואומר לו אני ר' ולאבותך כשהיה הכבור נראה להם נאמר אל שדי וכשהלא נראה להם בכור אמר אני ר' לפיקר אמר למשה רבנו ע"ה וארא אל אברהム ומוי' באל שדי' שמי ר' לא נראה להם וזה השינוי מעלה נזילה עשתי לך יוזר מכולם שהרatty לך בכור שראיilo לו לומר אני ר' ולהם לא הרatty אלא בכור שראיilo לומר אני ר' אל שדי בלבך כי נתתי לך כה שתוכל להבין לך וזה הכבור הנדרל מה שלא נהתי להם תרע וכי מת"ל וארא והלא אם נאמר אל אברהם אל יצחק ואל יעקב אני אל שדי' ושמי ר' לא נגנתתי להם הייתו שומע אלא מי וארא אליו בודאי הוא בזאת תלה מלה לומדר ראה יש בזמן אני אל שדי' ובלא ראה אני ר' ולמשה ראה והוא יוש עמו אני ר' ומה הענן ואדריך בשם כלומר פרשנתך בשם עכ' באנדר' מהבר' יד"ע.

א. שאל גלח אחד להרבנן נון נ"ע, פ"ז צדקה פמני" ובו בשבי שונתה ונטענבה נעשית צדקה והוא השיב יהודה לא אמר צדקה אלא צדקה פמני, כלומר אני חולק באיתו עון שונתה אליו וען חטאתי יותר ממנה שלא נתניה לשלחה בני א"ב היא ובאה יותר מפמי ואני בראי לדונה והוא היה מלך וכו'.

ב. ר' מאיר בר' יחזקאל השיב אל, משומד אחד ואמר לו תורה לי האמת יעקב אבינו נביא היה או לאו וועוד היה דעתו לברך יהודה או לאו. וען המשומר ודאי נביא היה ורעהו לברך יהודה אמר לו א"ב איןך יכול לפותרו על יש"ז כי לאחר שחויה יודע האמת העצרך לפרש לנו לא יש"ר שבט מירודה כלטר שרדה ושלגנותה עז כי יבא שליח ומשם ולהלאה תשריך מנדלהך ותחיה אבוי. מן העולם הבא כי אתה יודע כי מדורותך מנדלהך ותחיה אבוי. אם הוא אלוה כאשר אמרת אם מאחר שאיןanno מאmins באמונת יש"ז אם הוא אלוה כאשר אמרת אם אמרם אין שום אומחה אבורה יותר מפמי ויעקב היה יודע האמת בוראי שלא נאמין אותו יש"ז א"ב אדרבא הוא היה מקלל יהודה לדבරך אלא ע"כ כבר הורות שברעתו היה לברכו וא"ב אין יכול לפרש על יש"ז רק כאשר מפורש בפניהם וכו'.

שמעתי פירוש אחר לא יסור כלטור לעד לא יסור ולא יפסוק שבט מחוקק מירודה לעולם ועד אבל כי יבא שליח כלטור משיח כוותר גיטין או יהודה לו יקחת עיטים כלטור קחית ל' העיטים ישמעו אליו מפי ר' שמשון.

ד"א לא יסור. משומר אחד שאל לפני המלך משכלייא לחסיד אחר על תרגום לא יסור שבט מירודה עד דייתי משיחא והוא פוקר יהוא יש"ז והשיב לו החסיד רשות מי עשה התרגום, אונקלוס הנגר ומאהיה ורע יצא אונקלוס הנגר, אל' מטיטום אל' אתה אומר אמת ואך אתה יודע שתיטוטים חרב בית שני ויש"ז היה קודם מחהע את העם והוא יצא מבויש מלפני המלך.

ג. אמר גלח אחד השם נראה בסנה לטעמו לעטרת הקצינן שהושמה ליש"ז כשתלווה היזורים והשיב ל' הר"ר נתן לרברך ולפי אומנתך היה ראיו שירוה קון ולא סנה אבל גלח בסנה לפ"ז שאין יכול לעשות סמן צלים לפ"ז אומנותם. שאל גלח אחד להרב ר' יוסף אמרו מקרט"ש פמי מה גלח הקב"ה בסנה יותר סען אחר והשיב לו שאין יכולם לעשות פמנו צלע. שאל גמן ממן"ש להרב ר' יוסף אמרו השה שצוה לכם הקב"ה לאכול בפסח פמני מה היה ואני השבתי לו, כמו שאמר מורי נקי הרב ר' יוסף בשם אבי והרב ר' נתן בן הר"ר משלום וכו'.

ה. גלח אחד היה רוכב אוצר הר"ר ר' נתן ראה סום שהיה גורה

עליו איטה גדולה כי היה בעל כופה ובבעל פרצוף והוא עלי רוח השם
ויאמר לו מי אתה וווען לו יהורי אונci ונא אהני אל השפוך דם נקי ואס
רצינך תרינני בדין אמת ואס ח'ז' אתחייב עיש'ו ברזינגעס שנן גרוב שמעו
בן אהיכס ושפיטאט זרכ' ויאמר לו הagentן הריצה להרבה עם הגלחים
ולחשייב להט על אשר ישאליך וווען הנאנן הן ויבאו למשפט וויתקבייז כל
הגלחים במקום אחד והagentן אהט ווישבו ויעלו את הנאנן מן הבהיר
וישאליך לו אתחה הייהו לסת ההרגה ייש'ז ביל עולה על אשר היה אלה
ווען לך ח'ז' סי לא הרינו אחר כי הוא חי לעילס אך אוטו הריאש
הרינו אין להם להענישנו עליו אפי' היה אלה באשר אמרתס כי התובנו
בתורת משה שבתוב נבי אב ואס ומכח אבוי ואמו מות יומת וכן מקול
אבוי ואמו מות יומת ואילו נבי המזקס כתוב ואיש כי יקל אלחו ונא
חטאו ואילו הבאה לא כתיב גביה ושעריך להן טעם בדבר או מפני שאין
בריאת יבלה להבותו או מפני שאין עונש בהבאות ואס כן אין לו עונש
בדבר דלא עונש אלא אם כן הוהר, מיד פטרותו שלום. —

ט. ההבין מומילנ'ש שאל להרב ר'
ו' נלחים גדוליט אהרים פודע אין מאטען נבריאה השיב לו ואתה בטו
ן אהיה מאבחן בה אמר לה לא אלו אני שואל מארך כהרע אין מתחנן
אליה שתטעור לך בנדנה בנה והשיב לו אי אושר בבר' שהרי טומחה
שבתתננס היה משה רבינו ובצורך גבורול שחתה לנו לא אמר אל האבות
התפללו עליינו ובקשנו וחחתם לא אשר זבור לאבות בלבנט בזבוק הצל
ישראל אמר לו ואית מהאמון שהוא בניה גדור מפנעה השיב לו ח'ז' ושלומ
שלא קראותו בר' כי אותו שקראווז בר' לקו ש'ן בתוב בספר ישעה אך
אכבים שיריך ונתייב בפרעה אך אמר פרעה בין החטאים אני ובן מלכי
קדם כמו שאתם אומרם שבא מפשחת הדת אמר לו ואית מהאמון
שגבנם בה בר' להצל הפשיות כניהם השיב הקשה לשאל לי עבשו
ח'ז' מעת ואני אקשה אשאך הדריני אמר לו דבר מה שתרצה אסר לו
ט' היה מה שאסר ישראל לעגל הוה אלה אלחו ישראל וכו' ודלא כבר
עכ'ו ג' תריש' שיצאו מכוורות ואיך טעט לבם לאכזר העלך אמר
לו הagentן הטען התעה אותם אבד לו חז' אפש'ר' ובאיו אף רגלי הין
הנברים ראויים להכנות יוזר מב' שנ' וויז'ט'ט'ב' ולא יבל להיות שבולט
ידע' ולא היה אחר מה שאמיר להט הניגעים אתם ישעאל נעהה עבשו
ואנחנו יעננו נפעריטס כבר עכ'ו ג' חדש' מוד שתקו סולם ולא ענו
הagentנים דבר אמר להט הר' ר'
אם טעו ישראל כי ראו כי בויש'ט בש'ט לבוא וסבורי'ס הוו ש'ט ובאי אל
אץ'ן ואמרו לו עשה לנו אלהיט פ' עשה לנו מנגיג ללבת לפינע התה
משה שנאבר מכנו אמר להט פ'ק' נומי הוה אשר באוני נישיכט נטל
הזהב ובקש להתינו מד' שנתן באור יצא העגל עשי'ו ולא חלו בו ידים
כמו שבתוב שם ואשליכתו באש ויצא העגל הוה ותביה גדולה ווער

ענלה אחת بلا גלגולиш אמר ליה להר' נתן ראה גמה סומ' וו נהג
בקלות את הענלה ומזו יותר את אופן מרבותיו וינגרהו בכבדות ומה
כבדות השיב לו און סחוב באן ויסר את אופן מרבותיו אל' אופן אחד
הטיר והאחר הניחת הענלה מושת לזרד אחד וזה כבדות גדור מאו.
ה. ובני ישראל הלו ביבשה. כוכר אחד של אל'ה' ר' יוסף איה סיטן
היה שנבקעו המים והוא ישראל עברים בתוכו אמרתו לא בן דברת שעבוי
ביבשה ולא נתבלבלו דמים נושא' ואותם שלא הלו ביבשה ונתבלבלו
במים נאברדו אמר ליה אל' למה מהן הלאן היה לו להוליכם על פניהם חטט
אמרתו לו סימן הוא שנהוה בוניכ' ולא נתבלבל במים אח'כ' שעלי
הפוריש ואמרתו לו אל' לא-חלק ודמס היה להם צער לעלות לפני שהו
ח'ס נובות.

ד. ווירחו ר' עין יש פוקרים ואופרים כי זה עין הווח של שני וערב
אני משיב להט א'ב הזה לו לאך עצים וויר שעז'ן לא געשה אותו הצע'ן
של שני וערב כי היה יותר מ'ג' כאות שנח' עד שנתלה יש'ן.

עד' השובה אחרת על ווירחו ר' עין יש פוקרים ואופרים כי הוא
הען שעילך משה למים ובבבורה זה נמתן חטם פוקרים ואופרים כי הוא
הען של ע'ן בעל צפען והגלה אמר לי כי הוא הען על בעל צפען והוא
עשה יראתם חוקת ואני אמרת' לו בין דברת' וה של בעל צפען שעילך משה
למים ובבבורה זאת נמתן חטם ישבבורה עיהודה קימת ועימרת הקב'ה
הוא אונא (א) אותו והו כל המים שבכו'ם מרים בעבור גירועה אל'
בששלבח משה לניטט פיר נמתן חטם.

ג. לא תעשה י'ך פט' ול' הווינה. פוקרים על מעשה הכהובים
ואופרים הם צלים וההוו ר' ר' ר' ר' ר' לא אמרת תורה אלא אשר מועל
ואשר בארי' מתרת ואשר בכם מתרת לארין וזגונת הכהובים אינה לא
בשים זלא בארי' ולא במש' ולא היה להט. פנים ובזבוקים ואני אמר
שהכהובים מותרים רטבוי לא תעשת לך פט' מוקט' יאטובל לדאות אל'
הכהובים היו געלט'ים מן הען שהו מנחות במקומות עיאן אריך נבמ' ג'א
כהן גדור פעם אחת בטענה. עד' שפעתי כי לא נאטו כד' לעיטותם אל' כד'
לעבודם שאט' או אהיה אמר כן היאך ענשו הארויות בכתא שלמה וט'
מעשים בבל וט' שאנו עיש'ם צורות הרbeta.

ה. טומעקי כי בער לופיל נמייאות הוו רגילים גלחים כי כאשו
נכט' יהורי לעיר מז' היה לו מושבע' מואה. פיעס אה'ג נבט בעיר רב בעריה
גאנ' ו'ל מיד קמו עליו להרין וויזקיטטו יתר טי'ית'יל וו אומר ידי תהיה
בו בראשונה להטיו'ו וכן אמר האחד עד' שבא לשם זkan אחד גלח ואמר
להם שמעו אליו המהינו עד' שיבוא הagentן ונקט'ו נקט'ו כבננו וויעז'ו
להפשו' בבית האסורים עד' בא הagentן וויתנו לו לח'ן צר וטיט לח'ן וו
כאשר בא הagentן ואמרו לו בא באן יהורי אשר שהו אס'ר בבב' הח'ו
ויל' הוא בעצמו לראו'ו וויה' כראות הagentן את הנאנן נשא עני'ו וטפל

יד. ודרך כוכב מיעקב.سئل האפיפיור להרב ר' נתן מי היה אותו כוכב השיב לו אותו כוכב סימן קלה כוכטיב ומח פאתי מואב וקרקר כל בני שת אם כן ישמיד כל העולם שכולם באו משא וועוד הביט אהרו והיה אדרס' ירשה והיה ירשא שעיר אובי בימי תגלת ארום עוד כתוב והאביד שרייר מעיר היינו משעריו שבר נן כתוב ראה מה כתיב אווי טי היה משומו אל טמי שיעשה עצמו אלהו זעים מיד כתים וענו אישור וענו עבר שחק האפיפיור.

טו. לפרש אדרס מן הנשים. ההגמנון משאנץ אמר אל המלך שאל להרב ר' נתן דבר בניחותא טי אשתו אמר לו בת דודו היא אמר לו א"ח ג'רא יטח שמו הם גושאים זה את זה כמו לבדים וחולדים אמר ליה הרב ר' נתן ג'יע בדין אנו עושים שכן מצינו בוננות צלפחד שננתנו לבני דורוין לנשים ועל פי הדרבור וכן כתוב ע"ז בת כלב דכתיב ותהי אל עתניאל גן קני אוחי כלב הקטן פגנו.

טו.سئل הגמנון משאנץ להרב ר' נתן מאי משמע לשון אדרס השיב לו אדרס משמע אוש ואדרס משמע אשא אמר לו וזה מנין לך אמר ליה למה כתוב בתבנית איש כתפוארת אדרס לשכנת בית וכן נפש אדרס מן הנשים אמר ליה ורב ר' נתן מעלה ורך אני ירעהיך כי פוקר אתה על מה שכתוב ועל דמות הכסא דמות נמראה אדרס ולא פ' מי הוא נמראה אדרס הדמות היה נבוה כמו שארם יכול להסתכל למעללה בונבות אבל לא היה יורע אי זה דמות היה והטעם מוכיה שטעם דמות הוא רביע לעמר שהוא עומד.

ו. כל הרגע נשח וככל נגע בחלל.سئل הנקאנצלייר מפרש מה זה שהחמיר הכתוב בטופאות מת וכן בכלי רדם פתוח אשר אין צמיד פtile עלייו ואם יש כאן תרגם חרש בזווית אחד בין הבתים ומפט בזווית אחרת אי זה גיעול ואילו והטעוף שידק ביה השיב לו אוחי הר"ר יוסף הקב"ה מגור בראשית אורתיה מה שעתר ליה וגלי לפניו שעתריה אומה אorth לבוא שתהא אומרת שקבל עליו סיטה לפיכך החמור בטופאות להורייע לכל שהוא מואס בה יותר מדבר אחר שאפלו כל חרס שננטמא באהה טעון שבירה וכל דבר אחר מעין הזהה שלישיו ורביעיו.

ית. אוכל בכסף תשבירני. נלח המלכה אמר להר"ר נתן נ"ע כי יש"ז בא פרוד היшиб לו אם כן לא היה ראוי לבוא בקהל רכחים לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ר' ודור בא מרות הלק' אותו נלח ושאל מיהורי אחר היאך היה דור מלך אחר איש היה מושע מואב וכחיב כל העניין כמו שהוא במסכת יבמות על דבר אשר לא קדרו אחכם בלחם וטיס ואיש דרכו לקדים ואין איש דרכה לקדים ולכך נפסלו הוכרים ולא חנקות הלק' וספר להרב ר' נתן נ"ע ורב ר' נתן השיבו א' לא לומר כן ישרוי כתוב אוכל בכסף תשבירוני ומים תחן לי ושותתי כי אשור עשו לי בני עישו היושבים בשער וו homoibus היישבים בער ורי שקרמו בלחם ומים א' אין הטעם תלוי בפרק ולפי זה נפסלו הנשיםanganis ולא היה ראוי לבוא בקהל וחלו:

ראו תמה גודלה מזו שמיד אבל ושבע מן העשבים שנא' וימרו את כבודות בתבניות שור אוכל עשב וזה לא חשב איש חס לא טעו לומר כי הוא אלהו אלא אך אמרו אלה אלהים אשר העלך ואת האלהות אישר יצא מטהר טsha רוח הקודש שהיה בו נכנם בענין זהה שהרוי נראה בו מופתים האלה ואמ בפרק טעו אין זה תמה שאן אדם יכול למלוך ערי ערדה והערתו עטרת פס ורנה המנורה והשלוחן וכי השרת אישר ישירותו בס בקרוש תהור של והב א' לא היו יכולין לאמר ישננס רוח והקדש בדבר תהור יותר טוחב ועתה ראו מה תבע עלייהם על בכיה ויטול מן העם ביום החזא יג' אלףים איש וכחיב ובוים פקידי ומפקדי וכתיב ללא משה בחירנו ונ"ז ואיך נובל לאמר ישננס באשה והוא ההורנו אל תנשו אל אישת בשביב פעם אחת שרצתה לדבר עמנון, מיד היגול בהם התהמון משאנץ ואמר להם אין האיש גודל וחשוב לכם ובקש (צ' בקש) גודל מכנו. —

ו. שמעתי כי אפיקורוס אשר פקר ואמר ביגוב אשה כי תורע וילוה זכר טי היא אותה שתורע וילדה נבר ואין איש נבר נאן, אמר לו המשיבומי והוא אמר ליה זו הויה אם יש' ז אמר ליה והוא כתיב אם נקבה תלך א' היהת אהות ליש'.

יא. איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו.سئل א' ח' גרא ימת שמו להר"ד נתן היאך אתם נושאם קרובותיכם ולהלא נאסר לכם כל שאר בשחו השיב לו פירוש לעם האסורים בפרשת עיריות אמר ליה והוא כתיב איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות עראה הישב לו אילו פירוש התבוח החהלה ואח' ב' אמר איש איש אל כל שאר בשרו בדקאמרת אחר פ' מקצתן את הבל ואת הבל השהא דכתיב את כל שאר בשרו בריש ואח' ב' פירוש את עיריות אין לנו לאסור יותר והעדות בוננות צלפחד שנגע לבני דורוין לנשים על פי הרדבר.

יב. והבית אל נשח הנחתת. סובל (ז) אחר איה סימן היה מנחש הנחתת אם לא מפני תחוליו שבן היה תליו ועל ידו באהה רפואה לעולם אמר ליה הר"ר נתן נ"ע ומפה סיכון לתחוליו היה שבלמי שרוואה אותו בבני זה שראת בקהלוקלו יש' ל' רפואה, ע' פוקרים לומר היאך עישה מה את נשח הנחתת ולהלא הוא וממות צלים מהתמונות אשר בארון ושמעתוי שהשיב הר"ד נתן נ"ע שלא עשו משה ולא זה הויה מטהר שנהפק לנחש ותרע שבן היא כי ממש ואילך לא תמצא במרקא שמרברן המתה. —

ג. ודם חללים ישתה. פרוש הרב ר' אביגדור בן הר"ד יצחק ספר לי הנקאנצלייר מפרש ששאל את ר' הילאל והרב הוה שמו אתם אכלים (צ' ל' ור' יצחק היה שמת שאתם אכלים) רם העREL שבן נבא בלען וטם חללים ישתה והם עמדו ולא ענו וקראי עלייהם מקריא והם ישיב חכמים אחריו וכו' היה לחם לוכבר ודם חללים ישתה מוסב לראש הפטוק הן עם כלבאו יקום וככרי ותנשא והם חללים ישתה ופי' אותו לבייא שנמשלו ישראל אליו ואני אליעזר אומר שבבר הוה הכתוב על הרם דכתיב כל דם לא תאכלו:

עו' העושה ע' בכוו איך נידע אמר הברוא כאות הדעו כי הביה אישר שם ע' יבוא גנע וצרך להזכיר דביה במקום הנגע ולהשליך אבנוי מושע למחרת מה שאלת משאלו לך משל מה הדבר רומה מלך גודל שהה נטפס בארץ טבריה ובאו עליו גודלי ארץ ואמרו לו אמי אתה יכול לצאת. מן התפיסה עד שתפהה עצם נטען גמל והשיב המלך אין בידי פאוכה מפה לפרק עמו לו השבעינו שתשילח לנו ממן ליום עשר וליום קבע פלוני וכן נשבע להם והליך המלך וכובע המכון וישלחו ניד שריו וערביו לבא להם ליום הניער וכשבאו לחץ הדרך מצאו שר אשר קראו והתול ותעש אין אמר לה שמי או כל ערך והעש אין ואם הדרת עוזה ציוו לא הותה אהבתה נברת בערך אבל בשארת לה דברי הוה והמן והוא עישה בברב זה נברת שהוא איזבתו כד בזיה לנו השם איזבונו איזבונו אהובינו לא התפקיד וכיוצא בהן ראיינו לנו להשمر מזה לא נברת אהבתנו אשר בין לנו ובין בוראנו אבל כזו לנו לבלהי לא יכול היה ובויאו בכך שבנו אדם תומך עליהם ואומרם מה הנעה שמע מבה טוב ולהקשב טובי מתים (כפסוק כתיב להקשיב מhalb אילים) אך הבירו מפלוכה וישראל בעינוי.

כא. וזה חשובה למשינים גודלה אם יאמרו הלא ראיית הנשים והגפלאות תשעים לנו ולא לנכם שאנו געחים וסצ'חים ואם החתינו ולא אותן היא זאת כי תורהנו אמת יש להושבים שוטים אי אתם מודים שלא נעשו נסائم ועלות על ידי שום איזוד כמו ביר משה בן ערמים שקרע הים ועשה כמה אמות מטרים ואף על פי כן צוה הקב"ה שלא נאמין בברורי תורה אלא ששהמענו באניינו שדרב עמו ורא עינינו דרביב אתם ראיתם כי מן החסמים דברתי עטיכם ותורתכם שלא שמענו על כן אין לנו להאמן בה בשום זאת גם כן הוחרכנו על כך בספקם אחר בתורה כי קים בקרוב לנו וכו'.

כב. ולו יקח עטיכם. וצריך לפרשו כן בעבר שהערלים עברו מחול מוצאיין פבננו פדור (?) שאומר' דשליח מטעותם הוא דאלו התיבות שעשין פיר' דיבא ומישין' ר' דשילה ומיז'ו ויז'ו אף על פי שיש להם להשיכם دائ' בעי למיעבד נוטרייקון מראיש האותיות יעשה נס פרישיה וקרו ותמעא בו מות רע ביש אי נמי שייעשו נוטרייקון מראישי האותיות אשר בראש התיבה וכما שבסופה ותמעא יתעם ית' דוקחת ועט' דיעמיס תמעא ביש יתעם וודר יש להם טעה בספריהם שכתעתם אותם שכתב הילוי וכו'.

להרב ר' נון אמר הטעם ואמר להם פפני שלשה דברים מסלום הקפאה לבוא בקהל עד וכו' ובכיס ואשר שבר עלייך בלעט בעבור שני הטעמים הללו נפסלו ולא פשטו בזה רק האנשי ולא הנשים וכן לא נפסלו הנשים.

ו. ואת החויר כי מפרוס. שאני גלו אדר והוה רואה לפניו חתיבות של חוויר צלחות אמר לייה מה הפטור יש לאביבים אם דוחים אובליט הוויא ואפרהטי לו מעשה הה שערב יהורי אחד עם חברו שלא חברה אשיה את פניו הלו אליה אמר לה בעלה החדי צעיף מעיל ותעש אין אמר לה קראו והתול ותעש אין אמר לה שמי או כל ערך והעש אין ואם הדרת עוזה ציוו לא הותה אהבתה נברת בערך אבל בשארת לה דברי הוה והמן והוא עישה בברב זה נברת שהוא איזבתו כד בזיה לנו השם איזבונו איזבונו אהובינו לא התפקיד וכיוצא בהן ראיינו לנו להשمر מזה לא נברת אהבתנו אשר בין לנו ובין בוראנו אבל כזו לנו לבלהי לא יכול היה ובויאו בכך שבנו אדם תומך עליהם ואומרם מה הנעה שמע בק' גאנטו פקיטין אותו ובויאו נדעה אהבתנו אל בוראנו ועל זה אמר ר' איזק ייבחן.

כ. שאל פין אחד לר' נון בן ר' בישולט לסת האריך עליהם גהות הוה יותר בוגנות בבל שהה בזלוות מעון ע' ואין לך ען חבור מעון גהוון לא בגדה ראשן עשו ע' מצטלים ואשרים ובבלים שאינן בני קיומא יאנע לך בגנות של שבטים שנה אבל בבזות שנוי ששם עשו ע' מעצם יאנע ע' חניצרי שהיה כשור (אולץ ציל מאיש) וכל תלמידיו הקדושים הפסכו נזקי נזקי הגבאים וכובעוז לאלה פקיים ומוקבל לעובדיו ולפי שבעו ע' איזק עביזו בגנות קדוע וארוך עד עת הקין שהייתה בזינו ואם ישאלך אמר לך לא בגנה קין לעיגר במו קין צערם וקין דבבל והשיבו אזם קבאים רט קבאים ואעליו פוצע שבישואל היה מצפה להם ושב ברי שיזכה זו אות שועה בתויו אבל קין גלותנו שתהאריך כלך אלך וטלוש טאות אן דהו נגלה יאמרו הפטישיות שזודעים שלא יובלו להזות כלך ולא יאובו אבל עביזו שלא נדע קין כל אחר ואחד שב אל לבו ואוטרים גאנע ען אראה היישועה והנצח.

כא. שאל השרטן פקונגייא לר' ר' שלשת דברים לסת הקבאה והן יזרר מטולין כי אין לנו ריאים שבדבון מעילנו פארו לאני וודר שאל מזחצז כי חבונו אל איזק אהחתם גתאי שחויר המלך חטא יזרר מיטול ולא כן בגין זעיר צאל גלו ויזע לנטו שחויר ענה ר' ר' על ואישון ראשון צישאלת טונך הזרו זבק' גבעו שטמץ שאל ענה שחויר המלך חטא יזרר מיטול וכו' שבעיעי לאו לפקדו אהחות לאו שהה טבעי הקב'ה ואיזר שבעיעית יומ שבעיעי גאנע ענת שבייש שטמזה רקייע שבצעי בחר לשבותו וכן בולס וכן אגנע אנטז' צוה הקב'ה אנד האבדון את כל הגאנוטות אשר עברו שם גאנע.

.

מדרשי חסר ויתר

[כמלה נקליה : מדרש פסילה ויתר]

מקראות החתום שיטרין^{*)} זה את זה הבן (ירטיה ל'ג כ'ח) אם לא ברתי יומם ולילה ובנן (תחליטים ג' ב'א) שלח ירי בישלומי חל ביריו ובנן (בראשית יט כ'ד) וה' המטי על סרכן ועל עטורה ובנן (שכחות ט' ד') הני מפchio לבם לחם] ובנן (דברים כ'ג נ') אשר לא יש סנים לוזן ובנן (במדבר ו' כ'ו) פניו אליך [בנן (שכחות כ' ה) פוקד עון אבות על בניהם ובנן (דברים כ' ד' ט') לא יופתו אבות על בנם ובנן (ישעיה כ' י' ז') מתים כל יחיו (שם פסוק יט) יחי מות נבלתי יקופן וכמה מקראות וכמה זרים כי יכול לאפרים אלכלא רבתינו ול שטרשו הרע שכן הוא:

כל אלהים שבתורה ושבמקרא חסורים (בראשית א' א') בראשית ברא אלהים מה חסר לפי שאינו מפרק עם בריותיו ברכן שאליו כרך לא היה העולם מתקיים אPsiilo שעיה אחת (שמות ג' ט') ד' אלהי אבותיהם שלא למדך שבזכות יעקב נגלו ישראל מפערם וכן לעתיד בוכותו נגאלים. (יוקרא כ'ז ט' ב') וכורתiat בריתך יעקוב מלאפי שהיתה מטהו שלמה ולא נסעה בה פסלה:

כל הארון שבתורה חסר לפי שעדיין לא נכתבה התורה ולא נתנה בתוכו אלא משנכתבה ונתנה בתוכו נעשים כל ארון שבתורה בלבד:

כל אבותיהם שנאמר (תחליט ט' ב' ו') אני אמרתי אלהים אהם מה חסר אלהים שנאמר (איזוב ל' ח') והוא עבדו את העnel בחזי היום שני' (שמות ל' ב') והוא העם כי בשש משה חסר בתיב לומר בשש שעו. עבדו את העnel ישראל נקרים אלהים שנאמר (תחליט ט' ב' ו') ואני אמרתי אלהים אהם התלאים דינאים נקרים דינאים נכו (שכחות ב' ב' ג') אלהים לא תקלל ועוד מה חסר לפי שאPsiilo צדיק נכו הוא השorder מסתו שנאמר (דברים טז יט) כי השorder יערנו' ועוד דינאים נקרים אלהים שמות כ' ב' ט' אשר ירשעון אלהים. אלהים של ען מה חסר לפי שאין ברם ממש עד שתבא היושעה ותמלאו של הקירוש ושל דינאים:

כל לעולם שבמקרא חסר חוץ מב' (שמות יט ט') וגם אך יאמינו לעולם ללם של העולם בטל ורבך אחד מן התורה לא יבטל ויש (דברים כ' ג' ו' וגם עורה י' יט) לא תזרע שלום וטובתם כל יפק לעולם מלך לומר שאעפ' שהם מנגירין שנאה טמונה בכלכם:

כל בחן שבמקרא חסר עד שיבא אליו שנאמר (עוראג' ס' ג') ואמר

^{*)} זציגון, פחרוטנו כטו הפלן המכונתו פ' ויוח' סוף כל פסק צרכי מה דלו' י' ל' מזכר וומר ג' מה זציגון נמיוס זכו נמיוס ד' ס' חי' ט' נען פחון חינך וקוריחת ג' כל הילויים פחון. עס' ט' של ליש' ג' פון פסק צרכי מה צחלו' פ' צרכי מוגיס ולפקוד עלייכ' :

瑚רשטא' למ' אשר לא יאבלו מקרא הקשישים עד עמוד כהן לאורים ולחותים:

כל תולדות שבמקרא חסר חוץ מן (בראשית ב' א') אלה תולדות השמים והארץ (רות ד' י'ח) ואלה תולדות הארץ ואוthon החתרין וכו' למה בשבי שששה דברים שבין העולם לבירות שנברא ואלוthon קומו של אדם הראשון וחיו יPsiilo הארץ ובעבורת הארץ וודר אחת שלא נחרשתה עכשוו. (בראשית ב' א') אלה תולדות הימים מלא מה שנברא העולם על מלאתו (בראשית כ' א' יב' ושם ל' א') ואלה תולדות עשו ישמעאל ומה חסר למדך שאין וגוט אבות נוצרת להם:

כל אלהים שבמקרא חסר חוץ (ש' ב' ב' ט') וירום אלהי צור ישעי שכחשישועה באה כל וחסירות מוחלטות:

כל עפרן חסר לפי שאמר לו לאברהם שקלין חסירין אני גוט מלך וכשבא לנבות לא נגה אלא קתירין אמר ר' יוסי בר חנינא כל שקלים שנאמרו בחורה סתם אין אלא מלעים חוץ משקלים של עפרון שם קתירין ולפיכך (בראשית כ' א' ט') ארבע מאות ואחרון מלא:

כל אבותיהם של מקרא חסר חוץ מן (שמות ג' ט') ד' אלהי אבותיהם שלא למדך שבזכות יעקב נגלו ישראל מפערם וכן לעתיד בוכותו נגאלים. (יוקרא כ'ז ט' ב') וכורתiat בריתך יעקוב מלאפי שהיתה מטהו שלמה ולא נסעה בה פסלה:

כל הארון שבתורה חסר לפי שעדיין לא נכתבה התורה ולא נתנה בתוכו אלא משנכתבה ונתנה בתוכו נעשים כל ארון שבתורה בלבד:

כל אבותיהם שנאמר (תחליט ט' ב' ו') אני אמרתי אלהים אהם מה חסר אלהים שנאמר (איזוב ל' ח') והוא עבדו את העnel בחזי היום שני' (שמות ל' ב') והוא העם כי בשש משה חסר בתיב לומר בשש שעו. עבדו את העnel ישראל נקרים אלהים שנאמר (תחליט ט' ב' ו') ואני אמרתי אלהים אהם התלאים דינאים נקרים דינאים נכו (שכחות ב' ב' ג') אלהים לא תקלל ועוד מה חסר לפי שאPsiilo צדיק נכו הוא השorder מסתו שנאמר (דברים טז יט) כי השorder יערנו' ועוד דינאים נקרים אלהים שמות כ' ב' ט' אשר ירשעון אלהים. אלהים של ען מה חסר לפי שאין ברם ממש עד שתבא היושעה ותמלאו של הקירוש ושל דינאים:

כל לעולם שבמקרא חסר עד שיבא אליו שנאמר (עוראג' ס' ג') ואמר

לידיו שנא' ומי גרט לו לעשות וריד לפי עתלמי חכמים טבניטים ועריבים ועיטקים בתורה ושונים בעולם הוּה הַק' נזון להם ריווחשינט שינה וממנה מקיצים לעולם הבא שנ' (ירטיה לא' כ' ע' על ואות הקינויו וארא' ובתיב בתורה (תחליט ק' ב') וגטה נטה ה' בנים שבר טרי הפטן

וחן נחלתו של הקדוש ומה מנהיל להם אילו שכתב (משל' ח' כ'א) לחנוך
אותבי יש :

כל חטא שבמקרה חסר א' למלך שעאין פורענות שלטת באדם
אל א"ב הכריעו עונתו על זכיותו אפילו אחת כגון (מיכח ז' י"ח) מי אל
אל כמרק נושא עין ועובד על פשע :

כל יודה יתר א' של וקרוש מפני שהוא רואה את הבריות ראיות
יתירות וטבעו עליהן יש בשר ודם בשלבי ראייה שיש בו הוא סוד
ביראה : (בראשית ו' ר') הנפלים היו בארץ (במדבר י' ד' ל"ג) ושם ראיינו
נופלים מגבורותם בענין שנאמר (ירמיה ז' ט') לנין יפלו בנפלים :

כל נשא בשין ולמה, שכחה מציה בבני אדם והם שוכנים עונותיהם
בין בשוגג בין במייד :

כל שמחה בשין לפי שמחת העולם הזה אינה שמחה שלימה
מנני שהוא נמהית : חירום וחירום עד שלא נטל שבר משלמה היה רם
משגנול שבר רום : עמיירוד ע מהר אמר והקרוש יוסף היה עמי ועשה
רצוני רכתיב (בראשית לט' י') ולא שמע אליה לשכב אצלה :

לחח חסר למלך שנילוחות האתגרונות מן הראשונות נכללו : (שמות
ל"ג י"ט) וישליך מידיו את הלחות חסר י"ד למלך שהדרלה רמה לו
שישבר אוון אמר מוטב שייה' בפניה ואל יהו באשת איש הוא שהתוב
שבחו (דברים לד' י"ב) ولכל היזחיקוה לכל הטוראה גרא לאשר עשה משה
לענין כל ישראל אויה יד חוקה שעשה לעני כי ישראל הוא אומר זה
шибור הלוחות בענין שנאמר (שמ' י' י"ז) ואשברים לעיניכם :

(במדבר ו' כ'ג) אפשר להם שלא למלך שליח צבור צריך לומר
ברכת כהנים על כל דבר ודבר ועל כל אמרה ומארה ולמה ברכת כהנים
ראשונה שלשה תיבות במד' ג' אבות אברם יצחק יעקב שנייה משה
כגnder חמשה ספרי תורה שבוכות אבות ניתנת תורה שלישית שבע כנדי
. רקיעים :

(שופטים ד' י"ח) וככזהו בשםין כחיב אמרו חכמים
פייששו בכל הכלים ולא מצאו כל' ששמו ש מכיה ומה הוא ש מכיה אמר
הקדושים שמי בה אני מעיד שלא נגע בה אותו רישע : (שמות ט' י"ד) מרכבת
פרעה חסר ויו' למלה שעברו ישראל בים בשש שעות בלילה וכיוון שעלה
האתרון של ישראל מן הים וירה הרשות של טזרים לשם וכן הוא אומר
(שם פסוק כ'ד) וכי באשمرة והבקר לנו' וכתיב (דברים י' ז' ז') יד הערים
תחיה בו בראשונה להכיתו גו' : (מלכים ב' ה' ט') וכן נעמן בסוטו
ברכבו בטוטו כתיב חסר י"ד לומר שאע' שהה נעמן שר צבא נתג בבוד
באלישע והשפיל עצמו ולא בא לפתחו בכל סומי ובכל מרכבותיו
אלא בסוטו אחר כרבבת בטוטו :

כל חור חור שבתורה חסר חוץ טן א' שנאמר (שמות ל"ג ז')

ויתנצל בני ישראל את ערים מרד חורב מלא למלך עד שלא חטא
ישראל ביד במעשה העל היתה חרב לבנייהם ומארחות כל אויביהם בחמתו
הרזה חרב עליהם : (שופטים י' ח' ל') ויהונתן בן נרשום בן מנשה נ' של
מנשה תליה הוא משיח וכתיב מנשת, למלך כי אותו יהונתן בן בנו של
משיח רבינו היה וכיוון שנעשה מוטר לע"ז לא וכח לקורת שמו על שם
משיח מושם שני' (קהלת ב' ט' ז') כי אין זכרון להכם עם הכסל ולמה
נקרא שמו על שם מנשה לפני שעשה מעשה מנשה בוא וראה כמה דורות
יש בין יהונתן ומנסחה וקרא יהונתן על שמו וערין לא נברא מנשה טשל
לנגב שהוויה בעיר כל מה שאחרים גנובים בעיר חולין בו ולמה נ' תלואה
לומר אם זכה ועשה תשובה נקרא בן משה ואם לא בן מנשה מה נאמר
בבני דין (שופטים י' ח' י"ח) המה באו [צ'ל עס] בית מיכה ויאמרו לו מי
הביאך הלום, אין אתה בן בנו של משה שני' בו (שמות נ' ח') אל תרב
הלום ומה אתה עושה ביה, אמרו לו לא כתיב במשה ז肯ך (שמות ד' ב' ז')
ויאמר אליו ה' מה זה ביריך, ומה לך פה לא לך כתיב במשה ז肯ך (דברים ה'
כ' ח') אתה פה עמד עפדי, אמר להם כואת וכואת עשה לי מינה ולאחר
כך עשה תשובה שראה דוד שהויה חמן בסמן ומינחו על האוצרות
רכתייב (ר' א' כ' ב' ז') ושבואל בן גרשム נגיד על האוצרות שביאל' שב
לאל בכל לבו :

(א'וב' ל' ח' ט' ז') ומנע מושיעים אורם עין' תלואה למלך לך בטהילה
בין שנעשה אדם ראש למטה נעשה ראה למטה : (תהלים פ' י"ד)
יכרנסנה חור מעיר עין' תלואה אם זכו מאה ואם לא זכו מירע :

כל י' מלך שבמקרה חסר ברמן א' ומשלי ל' כ' ב') חחת עבר כי
מלך מלא של בני אדם למה חסר כתיב לא דין של הקדוש חסר ושל
בני אדם מלא של הקדוש למה חסר כי אין מלכותו שלמה עד שבן דוד
בא ובזה כתיב ימלוך למה מלא למלך ווי לעילם כישימוך הרויט :

(בראשית נ' כ') למן עשה כיום הוות בה'א כתיב אמר להם יוסף
לא מני היה אלא הקדוש עוישה : (ירמיה ב' ג') קדש ישראל לה' בראשית
תבואתה בה'י כתיב שהן אובלין פרות בעולם הוות והקון קיימת לעולם
הבא : (ישעיה נ' ח' ז') הלא פרש לרעב פרש כתיב אם אתה מבקש לברון
אם רעב הוא פרוש לו ואם אתה רואתו ערום מיר אתה חייב לכסותו
כתביב (ישעיה שט) כי תורה ערום וכיסתו : (כישלי כ' ג') עשה עדרה
וישפט ר'א כתיב למלך שאננו עושה צדקה ומשפט פעעם אתה אלא
עשעה פעעים הרבה ורבותי (בראשית ל' א' ב' ח') עתה הסבלת עשת ה'י
כתב שפעים הרבה ורבותי (תהלים קי' ט') עשה שיטים שאיןתי אין
עשה אלא מי שעשה פעומים רבתות :

(שמואל א' ב' ט') רגלי חסרו ישבו חסרו כתיב בשלבי צדיק
אחד העולמים כתיקיטים : (מלכים א' יז' ט') ותאבל היא וזהיא והוא כתיב
לאמר משל אליתון אבל' שוויה : (ברורות ב' ת' ח' ז') ותשינויו דבליטו לא

אמר הירוש אמר אין אני מערב שמי עתדים הן כלין לקיים מה שנאמר (תהלים צ' א') עמו אני בצרה ושל ברכות (דברים כ' ב') למת חסר שם יבקש אדם לעשנות לך טבה יהא פיעג בר ותאה אלה פגע בו:
 (שםות לה' כ' ז') והנשאים כתיב חסר יוד' לפט שמהו כולם להכא באיש אחד שנאמר (שם לו' ז') והותר: (דברים ל' ב' יב') יפרש לנו נטו כחיב כנפ' אחד פרש ומכחנה גלגל חפה: כל עליה שבתורה הסתיר חן מן (ויקרא כ' ג' יד) ובוים הבכורים רמו לעצמתה שהיא בשעה בחדש: (חנ' א' ח') ארץתו בו ואכברת ואכבר כתיב ה' דברם היו בבית ראשן שלא היו בביתו. שני ארון אורומים ושם המשחה איש של מעלה וכורובים: (בראשית מד' ד') והשנתם ואמרת אליהם מה כתוב בשין וקירין בסכ' ר' (ז) עליהם הורבים אחר רך ואחר קשה:

(שםות ח') בלטיהם בלחותם למה ה' כיון שתיר את את מה לא יובלו לעמוד: (פסל' ב' ב' ב') כבשים שי' למה שהן כובשי עוניות של ישראל שנאמר (מיכח ז' יט') יכובש עוניותינו: כל ימי בראשית לא נאמר בהם ה' אלא בשישי וכתיב (בראשית א' ל' א') והוא ערב וחוק בוק' יום השישי מלמד שהוינה הקרש עם מעשה בראשית המשחה דברם על הארץ שלא יוק לאברות אבינו ולחנניא כיישאל ועורה ועל הום שיבקע ועל דרא הששי שאם אין ישראלי מקבלים את תורתה הנני מחויר אותה להו והו ובעו:

(תהלים נ' ב' ג') ובוח תורה יכברני למה כתיב נ' ג' כל הווה את יציר ומחורה עליו מעלה עליו גהלו ב', עולמות: (פלכים ב' כ' יד') בן הרחם בן חסונה מלמד שהוה בעלה בעל צדקות וכשותת חסונה צדקות של בעלה: (אסתר ט' כ' ג') ובכל היהודים חסר יוד' זה אחד מנ' דברם שנעורו בית דין של מטה והסביס בית דין של מעלה עמהם שאילת שלם משפט שנאמר (רות ב') והנה בועו בא מבית לחם וגנו' והזוב מעשרות מעלי עוזרא (נחמיה יא') ועל החתומים (שם ב') וזה בית דין של מעלה ועל החזרותים (שם) וזה בית דין של מטה ומגלה אסתר: (רות ד' י' ח') ואלה תולדות פרץ וחצרון חולדר את ים והלא ירחסיאל היה שנא' (דברי הימים א' ב' ט') את רחמאן ואת רם ואת כלבי אל מלמד שנשא גניה להחתעו באה שנאמר (שם ב' כ') ותהי אלה אחרת לירחאל ושם עטרה:

(תהלים קל' ח' פ' ז') ימים יצרו ולא אחד בהם כתיב א' וקרינ' ו מלמד שכרא הירוש מל' ימים שכרא יום הבפורים לכפרה: (בראשית פ' א' ח') וחפנס רוחו בפרעה (וניאל ב' א') וחחפנס בגוכבדנצה, פרעה היה יורע והחלום ונתקשה עליו הפתרון ונגבוכבדנצה שכח והחלום והפתרון: (קהלת ט' ד') כי כי אוצר יבורח כתיב מלמד שנדר נבוידן בהקדוש נתגניר: כתיב באילו (פלחים א' יט') כי לא טוב אני מבאותי ובונעה כתיב (יונה ד') טוב מותי מחיי אלא יונת שת פעם אהת וורע שיש לו

מנונה אליו לא מת לבן אמר כי לא טוב אני מבאותי יונת בנה של צרפתה היה:

(יהושע נ' ט' ג') מארם העד בарам כתיב קריה היא ושםת אדים ובנה לצרתן יב' מלין ויא' בוכות יוסף וכתיב בה (תהלים ע' ח' ס') אהל שכן באדים: כתיב בהמן (אסתר ה' י' א') ורב בניו חסר מלבד שהוא בניו מאהים ושמנה מנן ורב: (שמואל ב' כ' ג') בניהו בין יהודע בן איש חיל חי כתיב מלמד שהצדוקים נקראים חיים אפילו במיתתן: (בראשית יט' יב') עד מי לך פה חסר יוד' אמרו לו ללווט עד כאן יש לך לדבר: (יהושע יב' א') יהודת עוד רד חסר שהיה עד לך להקללה: (שמואל ב' א') רדק על ראשך רמק כתיב יותר יוד' אמר לו ורבה מיתות אתה חיב:

כתב (תהלים ב' י' א') עברו את ה' ביראה וכתיב (שם ק' ג') עברו את ה' בשמהח אמרו חכמים שתהא שם ויחפלל ויהא לך שם שאת עובד למקומות: כל מ' שבאמת תיבה פתוח בר מן אחד (שעה ט' ו') לרבה המשורה שב קיש ה' לעשות חוקיה ממשה וסנהריב גת ומגנט ובשביל' שלא אמור שירה נסתה: כתיב (פלחים ב' יט' כ' ג') מלון קיצה וכתיב (שעה לו' כ' ג') מרים קיצו אמרו אותו רשות בחילה אהריב בית דירה של מפן ולבסוף של מעלה: (בראשית ל' ב' כ' ט') כי שירותם עם אלהים שין' כתיב מלמד שניהם כמלאי השורת:

שעריה שי' נ כתיב מלמד שהוא מעומדת שעורתו של אדים: (שמואל א' י"ז) ואות ערבותם תקח חסר יוד' י' ואותה והערבות שערב יהודת לבנימין שנא' (בראשית מג' ט') א נכי ערבענו דוד קים ותרן גלית הפלשת: (במדבר כ' א' ל' ה') יכו אותו ואת בניו כתיב שותח בנו כמהתו נבו:

כל הנבאים אליו בר מן ה' וכל יעקב חסר יוד' בר מן ה' מלמד שהאלתו בא ונאל ורע יעקב שנאמר (מלאי' ג' ב') הנה אני שלוח לך את אליו הנביא: ואמר במשה (שםות נ' ה') של געלך ונאמר ביהושע (יהושע ה' ט' ג') של געלך לפ' שלא נכנם משה לארץ ישראל לא ירוש בניו סקומו נאמר בו של געלך יהושע נכנם לארץ עד שלא ירוש בניו מקומו לך נאמר בו בכנו:

(שמואל א' י' ב' ג') ממערכות פלשרים ממירויות פלשותים כתיב מלמד שהערו באטו באותו לילה שפירשה מהחotta (צל' באילו אלה) מה א נשים וכבל אחד שנאמר (שמואל א' י' ז' ט' ג') הכלב אני כי אתה בא אליו במקלות: (שם י' ז') וען תנינו וחוץ כתיב מלמד שאסור לספר בשבחן של רשעים: חד אמר (שמואל ב') שוכך ורד אמר (רבבי הימים א' יט') שופך שכל הרואה אותו נישתפרק לפני:

כתב (רות א' ד') ערפה וכתיב (שמואל ר' ב' א' י' ח') ורפה ערפה שהכל ערפן אותה לאחריה הרפה שהבל דשין אותו כדריפות: (שמואל א' ב' כ' ט') מעבירות רבינו עלי חסר שהוא משחנן שעה אתה את

חוותה יריווח מטבח אלא קרייה ששמה ידיוו ולא קיים דברי הנביאו: (ישעיה י' כ"ד) ההלבנא יתורת א' מלמד שהה מלך לפניו: (יזושע ט' ג') את חמתת טרכ בדור אפרים (שם כ"ד ל') בתמן חרט בחלחה פירוטה מסריחון ולבסוף פירוטה משתרמן בתרכ: (יזושע כ"ד ג') וארבבה את ורעד וארב כתוב שנעשה באורב הזה כמה דעת אמר (דברים י"ט י'א) ארב לו וקס עליו עשייתו לו ארוב למיחמי דאי לא וכי דלא למתין לה בנן ואי צוי למתין ליה בנן:

(שםות לד' ו') נושא עין בשין כתיב לכשישיב מלמדו הרעה הוא נושא עונתו: (מלכים ב' ג' כ'ו) ועללו עולה על החפה חסר וי' פפני שהוא משתחווה לחמות (שםות י'ד כ"ט) והםים להם חמה חסר מלמד שנטמלו המים עליהם חמה: (בראשית א' י"ד) היה מארת חסר וי' מלמד שלא נברא אלא גלן חמה תחלה:

כל [צור מלא] אין טבר אלא בעור המידינה וכל צור חסר שבCKEREA אין טבר אלابرומי הסדרינה: (ישעיה נ' י"ז) ושפה ה' בשין כתיב מלמד שהה מניה הקדוש משפטותיהם של ישראלי שלא תערבו בשאר האומות: (בראשית ח' כ') ויבן הנה כתיב מלמד שהבין נח ואמר אלה ריבנה בתהורים וטעת בטמאים אלא שאח בן הכהונה: (שם ט' כ"א) ויתגל בתקוק אהלה הי כתיב בא לשמש ונחפור זיעו ונתכו: (שם יט' א') ולוט שבבעוד טרומ ישב כתיב חסר וי' אותו היום מנוהו ראש לדינים כשהיה אומר להם דברים שהם צרכיס ליהן זה אומרים נש הלהה וכשהיה אומר להם דברים שאינם צרכין לנו אין אומרים האחד בא לנו ויחסוט שפטות:

(מ' א' י"ד י'ב) קומי לכוי כתיב בזוכות י' דברות: (ישעיה י"ח ח') ובטר גומל היה נזה נמל כתיב מלמד שאין הישועה באה עד שתכתר אומה האוכלתبشر נמל: (שמואל ב' ט' י"ב) אויל יראה ה' בעני אליו כתיב לפי שהוא דוד מעה נצם לפנינו הקדוש שבנה הבית על שם ואמרו חכמים שהוא היה עישה סעודה בכל ים וויט והוא מאכילה לעניות וזה אינו אובל מערב וער בערך:

(שם) בעוני כתיב של עשור שבעלם עני הוא לפני הקדוש: (איוב י' ט' י"ח) וכחלה ארבה ימיד זה עוף ושמו כח ולשם הוא וכשהוא מוקן חור לגערתו לפיק כתיב בחל חסר ו' כתינוק הוות שיווק בחל חלב: כל חבורונה מלא בר מן א' (ש' ב' א') אני עעליה ואמר חברנה חסר וי' למליך שעשו ישראל ה' שנימ מלך ובשיות נתחרבו כל ישראל וזהו והמליכו שנאמר (שם ה' א') ויבאו כל שבטי וכו': כל עולה חסר י' בר מן אחר (יזוקאל מ' י"ב) וכו' יעשה הנשיא נדכח ועלה מה כדי לחרד קרבענו של נשיא הוסיף לו ה'ק' אותן משות: (תהלים פ' א') עדות ביחסף שמו מלמד שנגנו המזרים אותו ואמרו עבר פולך הוא לענו ואין יודע בשבעים לשון הוסיף הקדוש אותן שמו ולמדו שבעים לשון:

הנשים שהיו עומדות על קרבנותיהם והיו לנו בדרך ומונות: (שה' ט' ט') לסוטוי לסוטוי כתיב שהה שיש ה' לאבד רבבי פרעה: (שם ב' ט' ג') אהוו לנו שועלים שעליים כתיב ראשון מלא ואחרון חסר און השועלים ירדו לשעליהם:

(ישעיה נ' א' ד') ולאותם [צ'ל ולאומו] אליו האונו מלמד הוא קרש הוא כתיב הוא קרש שמנו של קדוש בתוך כבשנ התאש: (רות א' ט') ומצאנה מנוחה ומצען בחיב למור שהה מנוח מצאה מנוחה ולא שניתן: תשברנה שם שיין כתיב שהי יכולות לשבו את עין עד שינדו: (שם א' י'ד) והשנה קלון שיין כתיב חסר א' מלמד שתשש כחן והי הולבות. ובוכות: (שם נ' ג') וירדת הגורן וירדו כתיב י'ז' יתרה אמר לה וכחות הדר עמק: (שם נ' ה') אליו קרי ואל כתיב שלא יבא מי שאינו תגן לך וירודג ואע' כן עלי ליישב הדברים: רוח נ' י"ד) בטרכם יביר בטרכם כתיב מלמד ששחת עמו שיש שעות ולא נגע בה:

כל ה比亚 מלא בר מן א' (רות נ' ט') הבוי המפתחת אשר על מלמד שהה מדבר עמה בלשון ובגד כדי שלא יוניש בה בן הארץ: (שם ר' ה') קנית קנית כתיב מלמד שהה חסר מוכרי תורה:

(צטואל ב' י'ז' כ"ח) ושמו יתרה החורב כוכיב וודה' א' ב' י'ז' יתרה היישבעאיל ישראל היה אלא שהה חורב כישבעאיל: (בראשית ב' ח' כ"ז) חומרים מלמד שהה אחר צדיק ואחד רישע בתבר תאותם טלא מלמד שההו שנרגש צירוקים: (בפדרבר י'ד א') ותשא כל העדה בשין כתיב שההיאו רעה להודאות ה' מה דעת אמר (רברטס כ"ד י') כי השא (צל' תשח) בריער כישאת טואפה: (אייה א' ו') וילכו בלא כת לפע רוחף מלא (ישעיה נ' ט' כ') ובא לצין גואל מלא למליך בשגנו ברוחן מלא וכשיגלו בנואל מלא: (אייה א' י"ד) נשך על על כתיב שקד ה' להביא הרעה עליהם: (שם י' ז' ג') ישתרנו שיין כתיב מלמד שהה י' ז' וסדרום כתיב ורעות: (שם ב' י' ז') משאות שאו ומרוחים חסר י' ז' וסדרום כתיב טתנכים נכיאות שקד עד שודחוני ותנוו אotti כמקומי: (בל סכו חסר ו' ז' ברמן חד (אייה ב' ו') וחומם בן סכו כתיב שביין טלא שכבה חמוץ של הקדושים: (מלכים א' י' ב' ג') ברא מלכו מלבד כתיב מלמד שהוציאו ירכעם מלכו כמה דעת אמר (ווקרא ג' ל' ח') מלבד שבתורה ד': (אייה נ' ח') כתיב הפלתי שהם כתיב מלמד [כל המכתפלו לאחר הצבר בעשי נפשץ]: (יזוקאל ב' ז' י'ז') בחיטי בזין מלא מלמד שחתש פאות טני חטים וה פנן מינית: (אייה נ' ב' פ' א') נזיא לבבינו בשין כתיב קר מהתנשא לא' דבר נשוי:

(ישעיה ס' ג' י'ז') ותורתינו ברכיחס כלם ברוחים כתיב לא ה' רוחים בכבול עד שכאו ישראל ולמרום: כל יריווח כתיב וי' בר מן אחר כתיב ה' (בלג'ים א' ט' ל' ר') ביטויו בגה תיאל את בית האלי את יריהה מלמד של'

ונשמע בו שלא נטמע השם בדרכיו של מקרים מעולם שאטלו האסונות
בשבחן אותו ישנא' מפורה שמש וער מבוא גדרל שמי בנים וכן ראה
לרב עיר בכמה מקומות: (שם) ורעם גבורותיו טו יתובן גבורתו כתיב
טי יכול לעמור על רעם גבורתו של הקירוש: (איוב ז' א') הלא צבא
לאנוש על ארץ על ארץ בתיב אליו י' שנים שבין שבעים לשבעים שמי^ט
חי בשר ודם שנאנר (הלהיט ז' י') ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואנו
גבירות שבעים שנה ולמה חסר וזה מפני ישפעים אדים משלמים לאלו
י' שנים ופעמים אין אדם ממשלים:

(איוב י' א') מהצעירה לסת נז' עקמה [מן] העירה קרי מנטשעיה
בתיב לפי ישיהו איוב מפיק בדברים בלי פעליה ואומר רבון העולמים שמי^ט
נהחלף לך בין איוב שנאמר למה פגך הסטור ותחשבני לאיוב ז'
וכשנגללה עלי הקב"ה שנאמר וען ה' את איוב מנטשעיה אמר לו הקב"ה
אני מונה שעורתו של אוד ולא נתחלף לי בין נימה לנימה נתחלף לך
בין איוב לאיוב ומזה השיב איוב להקב"ה כי זה מעלים עצה ביל ועת לך
הגראתי ולא אבן נסלאות ספני ולא אדרע^ט:

אשם תריין בכל המקרא ויקרא ה' י' חסר וו'
משמעותו בפייר עשה זה אלא בשוגן וכן הוא אומר (במדרב ט' כ' ט)
תורת אחת יהיה לכם ולועשת בשגה ואחר מלך דיחוקאל (כ' י' ב') יין
עשאות אודם בנק נקס לביית יהודה ויאשטו אושם ספני שעשו את הורב^ט
בפייר כדי להכעים להקדוש: (שם ז' י') ושמעו לקולנו וג' אלהי העברית
כב' יוריין רמו לעשר מכות והוא שכחוב אתרוי ואני יודעתי כי לא זין
אתכם מלך מזרום להלוך:

.

פירוש סוד נן ענן לר' שילוח נבירול ומאמר דראב' ע

ע' ר' מתק' כתינוכידגע

הנה ירוע שהראב' ע' בנוטח בלתי נרפקת הנקראות שיטה ראשונה
ספריו על בראשית (ע' אוצר נחדר ב' 182^ט) סביא סור ג' ג' לרשב' ג'
והאטמר הקטן הזה כבר נראה שלש פעמים בשנה אחת שנת הר' בס'
גנו אקסטארד ע' VII ובლיטראטוראטורבל 1850 עמוד 616, ובפ' של ר' יעליגנעם

*) הפטון נט' ס' זכ' ט' מה' ע' קח' ז' נט' קחו ז' העמ' ק' מה' גני
קאט' נט' קיט'.

**) ע' ג' ח' הויל נזק' נ' 152 — והכ' גל' יידי ק' פוכטילו קום כעט
וואוד לפכו ניל פט' עט' נט' ויטל נט' נט' גל' גנו' 75 והויל גנטן 111
וינט' כ' רט' ג' נויג'ן נט' פט' פט'

כל כמוך חסר ה' בר מן ב' (שמות ט' י') ט' כמבה באלים ו'
ט' כמבה נאדר בקרש למח שאילו בראשיה והשאר בשכונה: (נחניה ז'
ט' י') כי בימי רוד [אסף מקרים ראש המשרדים] ראש כתיב ראשי [קון]
מלמד שאסף המשורר כל בך שבמקרא חסר ה' חוץ ט' של
פרעה (שמות ז' כ' ט) ובכה ובעמך מפני שכנו התחלה הפורענות תחול
שאע' שעשו לו כמה תקנות שלטו הצפראדים בנופו ובן הוא אומר
(שם ח' ח') על דבר הצפראדים אשר שם לפראה. כל מצות שבתורה ט'

אחד שמים באת לירך אל תישאה בהן:

(ט' ב' כ' ד') ויהו יישעוilo לא יצא העיר הצר כתיב [צל לא יט]
חצר העיר בתיב] שלא יפרנס הרבר: ר' נתן אומר (שמות לה' ג') לא
תבערו אש בכל מושבותיכם מה תיל לפי שנאמר [שם] ויקח משה את
כל עדות בני ישראל ויאמר אלהים אלה הרכבים שיש אבות מלאות שנאמר
מלאהנו וגו' אלה הרכבים אלו שלשים ותשע אבות מלאות וкоין שאמר
למשה בסיני היה למקרה לוטר ויאמר אלהים אלה דברים וכיון שאמר
לכם אלה שומע אני שלאה לבניון שלשים וששה ה' הרכבים לרבות
אתה דברים שניים רורי ט' חסר אתת אבות מלאות:

כל שבחות חסרים יוו' ואחד מלא (ויקרא כ' ג' ל'ח) לומר שלל
המקבל עליו על שבת מעבירין מבנו טרחות ששת ימי בראשות:
כל אבותם שבמקרא חסר חוץ טן (במרבר א' ט' י') אלה קראו העה
נשייאי מנות אבותם (שם י' י' ח') כי מטה אחד לראש בית אבות נשייא
תאמיר אין עוננות עונשים אלא בני אדים הרויטות שהדי הן עונשים נשייא
אבות: (שמואל א' ב' י') עליו בשם ירעם עלו כתיב אם חרד הוא ירע
עליו אם גם שנים ירעם עליה: (שם) יתנו מריבוי מריבוי כתיב א

אחד הוא יתת ואם גם שנים יתתו:

(ט' שלי א' כ') בבואה כושאה פרדרם בישואה כתיב לפי שום אנש
שאייה וועושים במעשיהם על לפיך פחדוי' באו עליהם בשואה:
(ט' שלי ב' ז') יצפן לישראל תושיה וצפון כתיב שכבר צפן הקירוש להז
וכזהו אומר (תהלים ל' א') מה רב טובך איש צפנת ליראך: (ט' שלי ב' ט')
ודרך חסידיו ישמור חסידיו כתיב שכשחדרם חסיד אע' ט' שאן באבות
כמושה כדוי הוא להשטר: (ט' שלי ב' כ' ז') אל תמנע שזוב מבצעיו בהוו
אל ירך לעשות ידיך כתיב אע' שאין הכל ספק בזו אין הקירוש סבק
טן האוד אלא לפי בהו אם יש ספק עשה בשתי ירך ואם לאו בדין
אתה: (ט' שלי ו' ט' י') שיש הנה שנתה ה' ושבע הוועבות נפשו הוועכת כתין
שהלא תאמיר אין אוד נעשה טינוי להקרוש ער שהי בו שבע אילו בול
אל אפללו באחת מהם שכל אורת ואחת הוועכת בפניע עצמה ולמה הוא
קורא הוועבות ללפיך עוישן בולן שkol אחד:

איוב ב' י' י' ח' הן אלה קנות דרכיו דרכו כתיב שאפלו קנות וו'
אתם מדרכיו של הקדוש אין אוד יכול לעמור עליו (שם) וטה שט' רט'

בימטרענע 30 (ע'), מה שבתบทי במכבת העתי של הרב נייר ברך ו' עמור 260 וועל ר' אישר בן דוד הנזכר שם ע' כ"י בנציאן 25). והרכם يولיןעך כתב בכ"ח חלק ח' עמור 169 שמולות הגן המלא ההמון הם דברים בלבד הבנה ורוצה לתყון במקומם. כמו אילן', ואני מצאתי המכמר הזה בתוך פירוש על הטעות לראב' ע הנמצא בכ"י מינכען 61 עם פירוש קצר מלוקט מהתחליל: אם האמת, אמרתי לעצמי מלחי במכבת העתי לראב' ג' במקום הנזכר, אמרתי לעצמי בתקון טהון על פי כל הנחות שמצאתי עס פירוש דרביש רב' ג' אשר עזר לאנידע ישבו וכובנו וטוקס טיסבו — אע"פ שכ"י מינכען דג' בלא עניות אין עלי חבר לו להגיה בטיבו והנה אלה דבריו ברף 125.

וונה אנלה לך ברטו וכו' רק לרובינו שלמה בן נביול ולשרה חכם וכו' ערד הוא העליון, והגן המלא ההמון (והעצים) כמו נטעים, והנהר כאם לכל הגוויות, וארכעה ראשיהם (הם) השרשים והארדים (הוא) החכמתה שקרה אה שמות, והוא כמשמעה (הרוח) החיה, והנחש המתה גם השם (שם הנחש) יוכית, (שהוא מורת) כי נשח ינשח (כוי) עין (עין) הדעת המשיגן ומון הגן כחו, והוא (הנה) הצמח בעפר, וורע האשה ישוף (טסוף) הראש העולה, וסוףathy התי ראש לצמות, ובתנות עוזר מפרש שהוא הנוף, וגירוש מן ערד לעבד את הארץ אשר לזכה משם (כוי זה כל האדים), עין החיים דעת עליון וכתיב עין חיים הוא למוחיקם בת והברובים הם המלאכים, ולהת הרבר נטשל לשכיש (נמשל לחרב ולשיטש) והנה נראה בסור הוות כי נשחת (האדים) יודע רעת עליון עומרת עם כסא הכבור וסתעננת עם השם המכבר (הנורא) ע' ב'. ומצאיו ספרדים ברכבים שונים וכן אכתחוב קצת. העליון עולם הנגליים לגבי העדן הוא עליון כי בכל מקום נקרא אמצעי, וונגן פקומו וענינו יוכית. מל' האמן צורות ישות שבשיטים כעסם, הנהר ההויל אשר יודר ובלתי נמציא, השרשים נפשוטו ארבע יסודות, והארם בה'א הידועה השбел, ורזה כת החוינו שבבל הפתאה מון העצמות שבכבר, ומון הגן כיו' שהוא נמצא להלק השפלות, והנה העצמת בעדר גngle ונסתר תולתו מון העפר, לומר כי מון הגן בחוי, ונס כשתחלק העצמות שהוא החלק הון שבכבר (שבעפר) תולדתו מן העפר שהוא עפרי מלכם, וורע האשה השולח החלקים והמותרים לאיברים והזביחים (ב) לווונם לשופר הרראש העולה שהוא חווינו שווא מלשון משפט, וסוף החוי הוא העצמה הכבדר (ב) והוא ישוף עקב, ואס ישוף כלשין יוסר והכאה בפשטו ורע הלבב יושף והראש והעליה על בחו להראות ולהתאות ונ发声 אל התאות, וען החוים דעת עליון שבchanva ז' (ז) ובתיב עין החיים היא למוחיקם בה ונומר, לפי שהחורה פיוישרת השבל בפשפט לעשות פרי ותרכז גנטש המשיכל בנבדלים, הברובים רס המלאכים וכו' — ואח'כ (ווע' 126 ע' ב') בתב מאור השבל יצא החפין ראיתי בו רוכבים שונים בຕינה אבננס אמתאים הם במצוות והכבודן בכלות הספר הוות בה ששמפעתי, באור והחץ הדבון ואע'פ' וכובון

* ג' נפקס נטו נטה נט'

** ג' נטינעה

*** גן טמאל גלי פיעו גלא פ' גאנזקי יונגען.

שחרמיונים בבעל' חיים אלו סדרבים בענין השבל, ומהשנוי העולה למעלת המכחشب שהוא נאכצעות הבוח לכעלת בלתי אצילות השבל ובאו וראה בפ' כי השא... וכטויים ברף 780 והטשל להיות החמר כסק' והבדל במושבות ואידן רגביאים קרן עור פניו ומוח מואר שnoch המלוד [ר' ג' בלאו בשטחו האפי' חווין].

אוח' ב' מצאתי פ' על המכמר בג' במאצע פירושים על מאמר הראב' ג' הפתחליל כי מאור השבל הבא בשיטה ראשונה אחר מאמר רשבע' וגם בשיטה הנדפסת

הפרויושים ואלה נמצאים בפירוש הראב' ג' אשר בכ' אשער 270 ושם יווחם 'כפסוי' (וגם עליון דברתי במ' של הרב ניגנער ע' 282) ובשנה שענברה שלחה לי החכם האלבערשטאמט בטובו הפטיב לב' השוחרי חווישה כי שלו הנפטן 180 ובראשו כתוב: פירוש הפטוש אישר אל החכם הגקרא בן ערוא בתורה, בלי שם מחבריו, ובשולי השורה הזאת נמצא בכתיבתה שאורתה ש'ב', ואחשוב שהוא שם קונה הספר ולא שם כתבריו. וככ' והמצאיו כל מה שהעתקתי מתוך כ' אישער (ואנינו עוד לא פן) וככ' ואלבערשטאמט. מההתקות המעתיקים מתקן כ' אישער והוא לך דברי הפלקט כאשר ערשות מההתקות השערקתי מתוך כ' אישער (ואנינו עוד לא פן) וככ' ואלבערשטאמט. כי מאור השבל יצא החפין פ' מגיל השבל יצא האדם ובכבר כי עיקר חפין הבודא לברא העולם לא היה כי אם בעבור האדם לטיק' נקרא החפין; פ' מגיל השבל יבואו כל הגמלים כי יודע הוא כי הוא מניעם כי הנעותם היא בראייה (?) ועודלה בפעverb למורה והוא ראייה חפין העולם תלויין בו, ומהשנוי העולה לפועל פ' מגיל השבל נקרא ראשון והוא תורה שקרוטה לעולם ושאר הגמלים נקראו (נקראים) שניים ובבוחן יצא החמת העולה למעלת וכל מה שיש להם בבחן גען גוף האדם והברחתה כי גם הם מגיל השבל, כי הנעות החפין פ' כי האדם נקרא החפין כי החפין העולם ותנוונו הוא לעיניהם (ב) ששם הנכבדים לא לאחריו ולא לצידיו וזה תורה כי נשחת האדם על בון נקרא עללה האגה, ונקרא שלישי על דברים בוחן גען גוף האדם נקרא עלם שלישי אע'ג' שהוא מן העליון כארם בוחן ליד פועל נקרא שלישי. הוה וה בוחן העליון ולא יצא אל טפעל ואחר שיוציא ליד פועל נקרא שלישי. ובמבחן וה הוכיח בין איך יפרד הנדר כלומר היודע כי נשחת האדם פון (ב) עליון הנכבד (**). עין הוא שבל העליון פלא (ווגן המלא) הרטון פ' השם מל' האם החפין הטעבב. והנהר גם כל הנחות פ' הגמלים שם

נס בן (שם נם הם) יקרו גופות וקיבלו (יקבלו) כח מגנגל נקרא (תגלו) שנקרא ערך. ומשם פ' כי כן הילגנלים ספר, יצא השרשים פ' העלם והנרד כאם לכל הנויות המכבלות את הצורות וארכעות ראשיהם הם (ה) ד' שרשים, והודם נקרא פישון שמןנו יפהה האדם ורומה לוחט החטב שתו אה'כ מביא נ' פירושים, הראשן מתחל כי מאור השכל ר' מלגנאל השכל יבואו כל הילגנלים, הב' מתחיל כי מאור ר' מל החלק השכל שבאדם, הנ' מתחיל ערך והוא העולם הילגנלים והן... האדם השכל הנחש חמתאותו שכבה. וניגן הלילה (אלבנה), והארס שקרא חכמה שנקראו (?) שמות, וגע במשמעות הריווח (צ'ל הרוח) התהיה והנחש (והנפש) הטאות מנורת נשחשות לשון נסין ובן הסתאות מננה לכל התעוגנים שבועלם. עץ הרעם במשם מן הגןacho פ' מן העולם והנה (ונתנה?) מן העזום בעפר והוא עפר האל פ' אחר (מבחן) כמו (בתה) מן הילגנלים כי תאות העז' בכת הילגנאל אך יש מאכלים בארץ שטוטיפין אותה ושגורען אותה וורע האשאה יש הרחש (ראש) העולה פ' רוב (רב) הוא המשגנאל והוא איבאה אישית בין זו לבין זרעה, וסוף תחי הוא ראש לצומח כי העפר שהוא סוף החוו הוא צומח) שבו גורלים עצחים, וסתנות עור מפני שהוא הגוף פ' תנוף ששתם הבודה האדם שהוא חכמה ואישתו המתה וגורש מן ערדן כלומר מן המתה שאי אפשר זה בא וזה. ועץ התהים דעת העליון שנ' עץ חיים הוא למחוקם והכרובים (וחחכמים) הם המלאכים. ולהתחרב נשל לשבש פ' כי מהנו השימוש והמלכים כלומר כל האדם הם שומרים דרך עץ החיים כי הם הדרים ושבלו תלויין במערכת השדים, והנה נראה בסוד זה כי נשמה זו דעת עלינו עומדת עם כסא הגבור וסתעננת עם השם הנכבד וגורו א' הב' קודם שנecer לביבלאטה העיר אנטיבורונג והעתיק מתוכו פירושים של (שהוא) כתוב הוא אמרת לא בא הבתוכ (כי הכתוב) כי אם נעלה לתה עברית ראייה אשר לוחק שם פ' לההעסך בעולס כי זה כל העולם (אתה מפנו להבini) סור נעלם. וזה נמצא בטופס הראשון מס' התוכן משה בן תבון ז'ל'). מאור השכל יצא החפות כלומר מעולס השכל תען (שתח' ב' כ'...) ויחי בימים הרכבים ההם. פ' כבר עברו הימים שאמר הב' לא לאברם נר יהוה ורעד ר' סאות שנה, וימת מלך. שנל' וכן בעלי חיים ומה שנאמר העולה למעללה כלומר מעולס הילגנלים יצא העם שהיה פרעה קיים אם אמר הק' למשה לכה ואישיך אל פרעה טחה שבני איך אילך אל פרעה והוא מכקש להרני וזה שאמור לו כי סטו כל כי יטיק בו מה הזומת לא יצטרך לשכל הנפרד כי התנועות החפות לעם והוא כלומר כי כל ב'ח הולך מלפני. גם עליה תאה רמו לצומת שטענו ואש תשיבו אותם היכבקשים את נפשך. כי לא יחן ארכבים מלך מצרים להלך למעללה ונקרא שלישי בשם הבדיקה כלומר המהעבטים שהוא הנקרה נט' מעריה כי אם שלישת ימים במכבר השבה כי לא יין אהבם כלך בצרים הטבע בפועל שהוא הבדיקה כי בתחלת יש לו כת בל' מפעל.

ס' צפנת מענה, הוא פ' על הדראב' על ריש'ט בן יצחק שע' (שם ד' י') לא איש דברם אנדבי נס מושלשם. בלתי נרפס, היה לפניו שעכבה בתרן כי איש הוליך הת' קווע פ' אם האמר מהתול וטלשים לא הוציאתי לשילוחך לך לא שעתה לא רץ (ענגלאנד) טפניש לא מצא קונה בנילוינו ובעבורי טחה טה' שאותה איט' דברם, נס ניאו דברך אל עברך. פ' אפלוי משעה שרברת עמי שהיתה הולך בשילוחך לא נשתחנתי כי בכחות שהייתי בגד מה אונדי ד' כל שכן אני ימל להתקן בגד פ' עג' פירושים לעיל עבדו ג' לא אונדי ר' בראשית בתר חטש פירושים על טה' שדערך לופר כי טס בה אנד נפי כי טס אה'ה ג' פ' גנד כה.

* לא יעמך זאת כי נס היל היפוי קוויט או מל הפ' גנד כה.

			סימן פסוק טוויל סימן פסוק טמול סימן פסוק טמול סימן פסוק טמול
קלהח			
40	*ט ד	41	*א כה 44 *ב ו 44 *ג כו 44 *ד י 44
אסחדר			
		42	*ט ט *א ט 44 *ב ח 44 *ג טו 44 *ד נ 44
41	*יה יא	42	*יר י 44 *נ כו 44 *ו כו 44 *ז כו 44
40	*ט כנ	42	*ג כו 44 *נ טו 44 *ו ג 44 *ז ג 44
דניאל			
		42	*ח ה 44 *נ טו 44 *ו י 44 *ז י 44
40	*ב א	42	*יר י 44 *נ ג 44 *ו י 44 *ז י 44
עורא			
		42	*טוי טו *ג כו 44 *ו כב 39 *ז כב 39
36	*ב סג	42	*ח ה 44 *נ כב 39 *ו י 44 *ז י 44
נחמיה			
		40(	*ח' אוכ 44 *ט י 44 *ו י 44 *ז י 44
איכה			
44	*יב טו	42	*ו א 44 *ט י 44 *ז י 44 *ד ל 44 *נ כה 44
רהי"א'			
		42	*יד י 44 *ט י 44 *ז י 44 *ד י 44 *נ כה 44
42	*ב ייח	42	*ו א 44 *ט י 44 *ז י 44 *ד י 44 *נ כה 44
41	*יט טו	42	*יד י 44 *ט י 44 *ז י 44 *ד י 44 *נ כה 44
רהי"ב'			
		42	*ח ג 42 *ט טו 42 *ז טו 42 *ד ג 42
37	*ט ל	42	*סא סא *ג ג 42 *ז ג 42
רברים			
ישועה			
		42	*א טו 41 *ב ז 43 *א טו 41 *ב ז 43 *א טו 41 *ב ז 43
ירמיה			
		42	*נט כ 41 *טו י 43 *טו י 43 *טו י 43 *טו י 43
יחזקאל			
		42	*ג ב 42 *כה י 41 *כט מ 37 *ככ מ 25 *ככ מ 24
יהושע			
		42	*ט טו 41 *ה טו 41 *ה טו 41 *ה טו 41
כלכמים א'			
		45	*כה י 41 *כה י 41 *כה י 41 *כה י 41
הושע			
		41	*ב ז 28 *ב ז 28 *ב ז 43 *ב ז 43
יונה			
		40	*ר ג 43 *יר י 43 *יר י 43 *יר י 43
חני			
		40	*טו מ 39 *טו מ 39 *ט י 40 *ט י 38
שופטים			
מלאכי			
		41	*ט מג 41 *ט מג 41 *ט מג 41
מלך ב'			
חולמים			
		43	*נ כו 43 *נ כו 43 *נ כו 43
שמעאל א'			
		41	*ה ט 38 *ב י 38 *ב י 38 *ב י 38
ישועה			
		43	*פא י 43 *פב י 43 *פב י 43 *פב י 43
ריטם			
		40	*ג ו 40 *ג ו 40 *ג ו 40
טאו			
		39	*ט א 41 *ט א 41 *ט א 41
ו ו'			
		37	*לו ב 41 *לו ב 41 *מן כנ 41
טאו			
		40	*טו י 42 *טו י 42 *מן כנ 41

החיבות אשר עליהם מוסכ' חדרוש
במדרשם חסר ויתיר (עמ' 36 - 46)

תקוניים

	המת	קולך	עמעוד
ו''	והוציא	5	4
וברקנים	וברבוקים	21	4
שבעים דורות	דורות	7	5
אללה	אללה	7	6
מקומות	תיקומות	19	6
מרובה	טربות	1	8
טרבר טואב.	טרבר טובי	21	8
בפניהם	בעיניהם	29	8
הראה אותה	הראאה אותו	30	8
מל	אלל	88	8
טרטהא	מדתא	80	9
בשפרשו	כשברשו	19	14
ווארמס	ווארעס	12	16
(וע'	וע'	12	0
ויל אהרון	ויל אהרון	36	30
אני אל	אני ד' אל	26	28
לאל	לאל	80	32
אחר הבית . מבם .	עריך עוד להוסיף	15	8
. אובל ומ' באר ישאלה התגנו בם אלא		•	•
אפילו אם יהו טונאים כבם .		•	•
הכiso	הסירו	16	85
למנימ' גדולה	גרולא למיטים	•	•
סקור	פקור	27	•
החות	ההית	88	•
ה'	ח'	•	•
הקדוש	הקדוש	24	89
לחימה	לחימה	10	43
וכו'	וכו	11	46
למחוקים	למחוקים	19	•
פי' אחר	פי'	20	47
פי'ו	פי'ו	6	48

עמוד תלך	עמוד תלך	הרארון	הביב	ההלווא	אבותיו
1 42	5 37	1 43	4 42	2 43	אבותם
4 40	4 42	4 42	4 42	4 37	אבותיכם
4 43	הרונה	החומה	הכיה	אללה	אללה
1 43	חופה	חוּרָב	ההלווא	אול	אול
8 38	חוטא	הישמעאלי	ההלווא	אללה	אללה
1 38	חי	הנפלים	הנפלים	אלהי	אלהי
1 41	חירות	העבריתים	העבריתים	אלהי	אלהי
4 38	חדרה	ה רפואי	ה רפואי	אליז'	אליז'
4 39(	חסידי	השביעי	השביעי	אמור	אמור
4 44)	חצר	הששי	הששי	אשום	אשום
3 44	חדרם	וacobrah	וacobrah	בארם	בארם
4 42	יבדר	וארבה	וארבה	בטרם	בטרם
4 44	ידיך	וונשאים	וונשאים	בירוקף	בירוקף
8 40	יכברני	וושנחים	וושנחים	ביראה	ביראה
2 39	ימלך	וישען	וישען	ברך	ברך
4 37(	יעקב	וותוק	וותוק	בלטיות	בלטיות
4 41(	ויבן	וירחו	וירחו	בני	בני
4 42	ישב	וירדת	וירדת	בן וחחים	בן וחחים
2 43	ישרגנו	וכתל	וכתל	בסוטו	בסוטו
8 42	בכשים	ולא	ולא	בשני	בשני
3 40	כהן	ולאטי	ולאטי	בריחסים	בריחסים
4 36	ומרווחים	ומשוואה	ומשוואה	בשואה	בשואה
1 44	כטוך	ומצענה	ומצענה	בשמדה	בשמדה
1 40	כנגפו	ויען	ויען	בשמיכה	בשמיכה
5 41		ויצפן	ויצפן	גבורהו	גבורהו
6 38	לוחות	וקבל	וקבל	ג'ואל	ג'ואל
3 43	לכוי	ורב	ורב	גמל	גמל
2 41	לטרבה	ושפה	ושפה	לך	לך
6 41	לסוטי	ותפעם	ותפעם	דרקי	דרקי
8 36	לעלום	ותsha	ותsha		

Seite	Seite		
cod. Worms	28	Mose aus Paris	27, 49
„ vom Jahre 1294 h. A. 16, 17		Mose aus Rom	8
18, 21, 24		Mose b. Jehuda	10, 44
Jakob Tam	33	Mose b. Meir	9
Jechiel in Paris	19, 48	Natan	32
Jehuda b. Mose	11	Natan Official	32
Jehuda Sir Leon	34	Natan b. Jechiel	8
Jesaja b. Mali	8, 13	Natan b. Meshullam	33
Immanuel b. Salomo	10	Natanel Caspi	51
Jona Gannach	13, 29	Nechemia b. Natan	31
Joseph b. Ascher	32	Parchon	10, 27
Joseph Caspi	43	Port (Frat) Maimon	31, 49
Joseph Kara, Exegese	17, 18, 19,	טַלְמָדָגָנָת	47
20, 23, 39, h. A. 49		Raschi, Aenderungen	23
Canones	23, 24, 17	Commentar zu Bere-	
Comment. zu Ester	21	schit Rabba	24
Klagelieder	21	Gaon genannt	9 h. A.
Ruth	22	Raschbam	17, 33, 48
Koheleth	22	Religionsgespräche	31
Hiob	22	h. A. 29—35	
Jesaja	22	טַלְמָדָגָנָת	8, 47
Esra	22	Saadia, Commentar zu	
Joseph Kimchi		Daniel	9
Comment. z. Mischle	11	Esra	10
Joseph b. Isaak	49	Wörterbuch	28, 30
Isaak halaban	20	Wunderthaten	33
Isaak, der Proselyt	26, 49	Persönlichkeit	33
Isaak aus Ungarn	27	Salomo b. Abraham	8
Isaak Kara	27	Salomo Jedidja	10
Isaak aus Siponte	8	Serachja b. Isaak	10
Italien, jüd. Geistes-		Slavische Ausdrücke	20
thätigkeit	7	Synagogen in Rom	9, 25, 48
Kalonymos aus Rom	8, 19, 48	Verzeichniss d. Schrift-	
Leo Romano, s. Je-		stellen, welche ange-	
huda b. Moses.		führt werden	50—53 h. A.
Leon de Barolas	31	Verzeichniss der Wör-	
Midrasch	86, h. A.	ter, welche im Mid-	
סִפְר יְהִי	34—41	rasch נֶחֱרֵב behan-	
Midrasch Haschkem	31	delt werden	54, 56 h. A.
Meir b. Jecheskiel	33	Wehishir, Midrasch	48
Meir b. Mose	9	Zedkija	12, 13, 27
Meir b. Jehuda	8	Zunz	9, 48, 50.

טמוד מלך	טמוד מלך	טמוד מלך	טמוד מלך
רָאשׁ	רָאשׁ	רָאשׁ	רָאשׁ
רֹודֶף	רֹודֶף	עֹלֶה	עֹלֶה
רֶם	רֶם	עֲלֵיה	עֲלֵיה
שְׁבָחוֹת	שְׁבָחוֹת	עַל	עַל
שְׁבוֹאֵל	שְׁבוֹאֵל	עַלְהָה	עַלְהָה
שְׁבוֹן	שְׁבוֹן	עַלְיָה	עַלְיָה
שְׁוּפֶךָ	שְׁוּפֶךָ	עַמְיוֹד	עַמְיוֹד
שִׁינָה	שִׁינָה	עַפְרוֹן	עַפְרוֹן
שְׁלָל	שְׁלָל	עַרְפָה	עַרְפָה
שְׁמַתָה	שְׁמַתָה	עַרְבָתָם	עַרְבָתָם
שְׁעִירָה	שְׁעִירָה	עַשָה	עַשָה
שְׁעִילִים	שְׁעִילִים	סְפָה	סְפָה
שְׁוִירָת	שְׁוִירָת	פָרָש	פָרָש
שְׁתָם	שְׁתָם	צָו	צָו
חָאוֹטִים	חָאוֹטִים	תְּבוֹאתָה	תְּבוֹאתָה
תְּולָדָת	תְּולָדָת	קְנִיתִי	קְנִיתִי
תוּכָת	תוּכָת	תְּשִׁבְרָנָה	תְּשִׁבְרָנָה
רְדוֹ	רְדוֹ	רְדוֹ	רְדוֹ

כָּארָת
מִינְעָר
סְלִוּן
מְלֻנוּ
טְלִיבָר
סְפִּיעָרָכּוֹת
סְנַהְסָעָרָה
מְנַשָא
מְנִוִת
עֲכִירָם
מְצֹוֹת
מְרוּם
מְרִיבָיו
סְרִכְבָת
מְרִשְׁעָם
גְּשָׂא
נוֹשָׂא
סְכוֹן